

Péceli Református Egyházközség Harangvirág Óvodája

Organikus köznevelési intézmény

Pedagógiai Program

Készítette: Gudmann-Bokor Anita

intézményigazgató

2025.

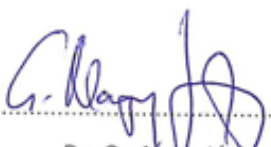
PEDAGÓGIAI PROGRAM

Intézmény OM - azonosítója: 200337	Készítette: <i>Gudmann-Bokor Anita</i> Gudmann-Bokor Anita, óvodaigazgató az Nkt. 26. § (1) bekezdése szerint a nevelőtestület bevonásával
Legitimációs eljárás	
A Pedagógiai Programot 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3) a) bekezdése alapján az óvoda szakmai munkaközössége a jogszabály által ráruházott hatáskörében véleményezte szakmai javaslatait megtette. <i>Mikolicz Boglárka</i> A szakmai munkaközösség(ek) nevében Mikolicz Boglárka	Az Nkt. 72. § (5) a) bekezdése alapján a pedagógiai programot a Szülői Szervezet megismerte és támogatja annak megvalósítását. <i>Eszes Henrietta</i> Eszes Henrietta, szülői szervezet elnöke Továbbá A nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak a pedagógiai program tartalmáról a tájékoztatást megkapták <i>Novák Beatrix</i> Novák Beatrix, NOKS alkalmazottak nevében

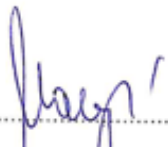
Fenntartó részéről:

A Péceli Református Egyházközség, mint Fenntartó a Péceli Református Egyházközség Harangvirág Óvodájának Pedagógiai Programját 30/2025 számú határozatával jóváhagyja.

Kelt: 2025. 08. 31.

Dr. Cs. Nagy János
lelképásztor

Margit István
főgondnok

A dokumentum jellege a Nkt. 26. § (1) bekezdése és a 20/2012. EMMI rendelet 82. § (1) és (3) bekezdése alapján: Nyilvános Megtalálható: www.refovipecel.hu	Érvényes és hatályos: 2025.09.01-től, vagyis a kihirdetés napjától visszavonásig
Verziószám: 7	Készült: 7 eredeti példányban Iktatószám: V/b-1/2025

Készítette a Péceli Harangvirág Református Óvoda nevelőtestülete

Bózsó Andrea

Bene Annamária

Dunai-Sutyinszki Zita

Gudmann-Bokor Anita

Lupsán Judit

Margitné Szabó Zsófia

Méhes-Durkó Boglárka Adrienn

Mikes István Zsigmondné

Mikolicz Boglárka

Mikolicz-Fazekas Nikoletta

Takácsné Tóth Ilona

Zolnai Virág

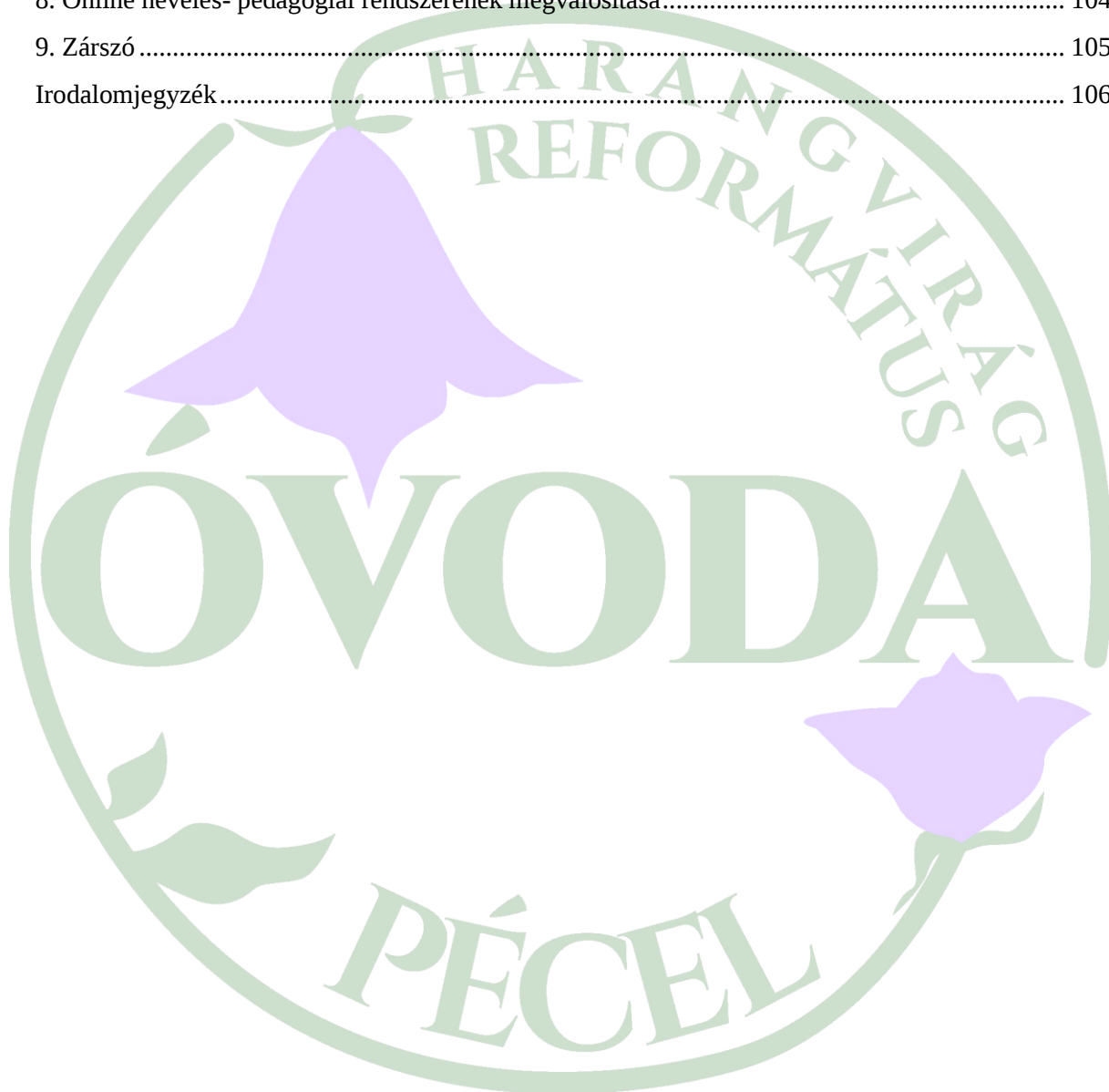
***„Maradjanak a szívedben azok az igék, amelyeket ma parancsolok neked.
Ismételgesd azokat fiaid előtt, és beszélj azokról, akár a házádban vagy, akár
úton jársz, akár lefekszel, akár fölkelysz! Kösd azokat jelként a kezedre, és
legyenek fejdíszként a homlokodon; írd azokat házad ajtófélfáira és
kapuidra!”***

5 Mózes 6,6-7

Tartalom

Bevezető gondolatok	7
A Pedagógiai Program jogszabályi háttere	7
1.Intézményünk bemutatása, adatai:.....	9
1.1. Előzmények	11
1.2. Jelen állapot feltérképezése	12
2. Organikus nevelés	13
2.1. Organikus nevelési alapelveink	13
2.1.1. Küldetésünk	14
2.1.2. Pedagógiánk alapelve	14
2.1.3. Jövőképünk	14
2.1.4. Gyermekképünk	15
2.1.5. Óvodaképünk	15
2.2. Az óvodai nevelés feladatai	16
2.2.1. Az egészséges és kulturált életmódra nevelés – a személyes fejlesztés	20
2.3. Az érzelmi, az erkölcsi, és az értékorientált közösségi nevelés	32
2.3.1. Óvodai befogadás, beszoktatás időszaka	34
2.4. Hitéletei nevelés	36
2.5. Esztétikai nevelés	40
2.6. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	42
2.7. Értelmi fejlesztés és nevelés	45
3. Az óvodai élet megszervezésének elvei	47
3.1. Személyi feltétel	47
3.2. Tárgyi feltétel	48
3.3. Az óvodai élet megszervezése	49
3.4. Az óvoda kapcsolatrendszere	50
3.4.1. Az óvoda és a család kapcsolata	50
3.4.2. Az óvoda és gyülekezet kapcsolata	53
3.4.3. Az óvoda egyéb kapcsolatai	54
4. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai	54
4.1. Játék a tevékenységekben megvalósuló tanulás helye programunkban	54
4.2. Verselés, mesélés	61
4.3. Ének, zene, népi játék, tánc	65
4.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	70
4.5. Mozgás	75

4.6. A külső világ tevékeny megismerése	80
4.7. Munka jellegű tevékenységek	85
4.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	89
5. Ünnepeink	96
6. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek óvodánkban.....	98
7. Óvodánk szakmai dokumentumai	103
8. Online nevelés- pedagógiai rendszerének megvalósítása.....	104
9. Zárszó	105
Irodalomjegyzék.....	106

Bevezető gondolatok

A Pedagógiai Program jelenlegi módosításának elsődleges oka a : 77/2025.(IV.15) Korm. rendelet alapján változott a 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete, vagyis az ÓNOAP.

Pedagógia koncepciónk kidolgozását messzemenően befolyásolta még, hogy gyermekeinket olyan kulturális örökség veszi körül, amely értékeinek átadását feltétlenül célul kell kitűznünk. „A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.” (ÓNOAP)

A Pedagógiai Program jogszabályi háttere

- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.)
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII törvény végrehajtásáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm.rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről

- 419/2024.(XII.23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.)
- 6/2025. (II. 25.) BM rendelet a gyermekek táboroztatásának közegészségügyi feltételeiről
- Az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- A Péceli Harangvirág Református Óvoda nevelőtestületi határozatai

Az óvoda működési és szakmai tevékenységét meghatározó útmutatások (Oktatási Hivatal):

- Szakmai ajánlás a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermekeket, tanulókat az óvodai és iskolai nevelésük-oktatásuk során megillető különleges bánásmódhoz; a fejlesztő pedagógiai ellátás gyógypedagógiai tartalmaira; a pedagógiai segítség céljaira, feladataira és módszereire; valamint a BTMN tanulói jogokhoz kapcsolódó joghasználatra

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/BTMN_szakmai_ajanlas.pdf

- A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek köznevelési ellátásának irányelve
https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok/tartos_gyogykezeles_szakmai_iranyelv

- Összevont Önértékelési kézikönyv, Nyolcadik, javított kiadás
https://www.oktatas.hu/kiadvanyok/onertekelesi_kezikonyvek

- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez Hetedik, módosított változat (**2025. évi eljárás**)

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2025/utmutatok/altalanos_utmutato.pdf

- Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez Nyolcadik, módosított változat (**2026. évi eljárás**)

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2026/altalanos_utmutato_2026.pdf

- Kiegészítő Útmutató az Oktatási Hivatal által kidolgozott, Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez c. dokumentumhoz (2025. évi eljárás)

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2025/utmutatok/ovodai_neveles_kiegeszito_utmutato.pdf

- Kiegészítő Útmutató az Oktatási Hivatal által kidolgozott, Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez c. dokumentumhoz (2026. évi eljárás)

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/2026/ovodai_neveles_kiegeszito_utmutato_2026.pdf

1.Intézményünk bemutatása, adatai:

Intézményünket a Péceli Református Egyházközség Presbitériuma 2003-ban alapította, melynek azóta is Fenntartója. Óvodájában a gyermekek református szellemben történő nevelését tűzte ki célként.

Alapító okirat száma:

Dunamelléki Református Egyházkerület adta ki : 450118/6/2013 számon 2013.06.20-án

Működési engedély:

Pest Megyei Kormányhivatal Oktatási Főosztály adta ki, PEB /045/1013-9/2013 2013. 08.23-án

Az intézmény hivatalos elnevezése:

Péceli Egyházközség Harangvirág Református Óvodája

Rövidített neve: Harangvirág Református Óvoda

Az intézmény címe és elérhetősége:

Székhelye : 2119 Pécel, Eszperantó köz 1.

E-mail: refovipecel@gmail.com

Web: www.refovipecel.hu

0620/9923209

0628/452-007

Az óvoda fenntartója, címe és elérhetősége:

Péceli Református Egyházközség

Képviselője:

Dr. Cs. Nagy János lelkipásztor

Margit István főgondnok

Telefon: 0628/742-498

E-mail: pecelref@gmail.com

A Pedagógiai Program

- Alkotója az intézmény igazgatója a nevelőtestület bevonásával.
- Jóváhagyta: az intézmény fenntartója.

Törvényi megfelelést szolgáló egyéb információk

- A nevelés és fejlesztés magyar nyelven folyik.
- A hitéleti nevelés a törvényi előírásoknak megfelelően naponta biztosított

1.1. Előzmények

2000-től folyamatosan költöztek ki Budapestről Pécelre a kisgyermekes családok. Az önkormányzati óvodák maximális létszám mellett üzemeltek, nagyon sok gyermek kizorult az óvodai nevelésből. A presbitériumban felmerült a valamikor nagyon jól működő református oktatási intézményrendszer újraindításának gondolata. (Az egyházi oktatás állami feladatvállalás keretében indulhatott újra 1990 után.) Pécelen a református vallás a Ráday család révén igen nagy múltra tekint vissza.

A volt gáz-cseretelep területe 1948-ban államosított egyházi terület volt, amire bejelentettük igényünket. Az önkormányzattal kötött megállapodás értelmében, a péceli óvodai férőhelygondok enyhítése érdekében a terület (a Hősök útjáig) visszakerült az egyház tulajdonába. A gyülekezet a régi harangozói lakást toldotta meg 1000 m² -rel.

Eladtuk az utolsó temetőn kívüli földterületünket, ami a Pest Megyei Területfejlesztési Tanácshoz benyújtott pályázatunk önrészből jelentős részt biztosított.

A Ráday Pál Alapítvány is segítségünkre sietett téglajegyek kibocsátásával, amiből szintén többmillió támogatást kaptunk az óvoda építéséhez. A Kálvin téri lebontott iskolánk kárpótlásaként kapott 5 millió Ft-ot is az építésre használtuk fel. A gyülekezet és a település lakosai nagy összefogással, több presbiter a szakértelmével támogatta az építkezést. Miután elkészült az épület, elfogyott a pénzünk. Az induláshoz szükséges berendezések terén hatalmas segítséget kaptunk Bartha Attiláné akkori alpolgármesternőnkől, akinek révén egy budapesti kerület bezárt óvodáinak berendezéseiből sikerült sok használható eszközt térítésmentesen

megkapnunk.

Segítségünkre sietett a Budapesti Pasaréti Református Gyülekezet, ahol gyűjtést rendeztek az óvodának és egy teherautónyi játékkal, bútorokkal és sok hasznos tárggyal ajándékoztak meg minket.

A holland Education Alapítvány is értesült helyzetünkről Czövek Olivér nyugdíjas lelkipásztor révén ők is a segítségünkre siettek. A nyitás előtt az óvoda épülettakarításában és berendezésében a dolgozók mellett a már ide beíratott gyermekek szülei, nagyszülei, testvérei, a gyülekezet lelkes tagjai napokon át jó hangulatban munkálkodtak.

2003 szeptemberében óvodánk megnyitotta kapuit. Az első évben 75 gyermekkel 3 csoportban, a második évben már 4 csoporttal és 110 gyermekkel működünk. 2007-ben a Magyarországi Református Egyház visszaperelte az államtól a ki nem fizetett kiegészítő támogatást, amiből 2008 nyarán nem kis átalakítással megkezdjük a bölcsődénk építését, melyet augusztus végi hálaadó Istentisztelet keretében megnyitottunk. Intézményünk sok nehézség árán, az akkori Kormány megnehezítő intézkedései mellett is elkészülhetett. Sok imádság, adomány, kétkezi segítség, összefogás, és közös akarat tette lehetővé, hogy a falak megteltek élettel. Hálásak vagyunk, hogy családokat kaptunk, akik bizalommal beíraták gyermeküket egy nem létező óvodába, melyre öt hónapot kaptak az építők, hogy elkészítsék. 2013. szeptember 1-jétől Fenntartónk döntése értelmében intézményünk egységes óvoda lett. Bölcsődei csoportunkat megszüntettük, így jelenleg 5 óvodai csoportban 135 gyermek óvodai nevelését biztosítjuk.

1.2. Jelen állapot feltérképezése

Óvodásaink többségében családi házban élnek, itt a városban. Nagycsaládosaink száma intézményünk 40%-át teszik ki. Elvált szülők, egyedülállók aránya: 1 %. Fenntartónk felvételi eljárásában elsősorban református családok gyermekeit várja óvodánkba. Alapító okiratunk értelmében SNI gyermek ellátását nem tudja vállalni az intézmény. Amennyiben még van férőhely más felekezetű keresztyén családok gyermekeit is várjuk. Több évre visszamenőleg a felvehető gyermeklétszámot 25-30%-kal meghaladta a jelentkezők száma. Óvodánk működésének 22 éve alatt városunk óvodarendszerének elismert tagja lett. Nevelőközösségünk jelentős szakmai fejlődésen ment, és megy keresztül, keresztyén nevelésünk egyre tudatosabbá vált. A szülők érdeklődése nőtt a keresztyén óvodai nevelés iránt, évről évre nő a keresztyén családokból érkező gyermekek száma. Az azonos szellemben nevelő óvodákkal kiterjedt a kapcsolatunk. Többször tartottunk közös csendesnapokat más református óvodákkal. Intézményünk lehetőség szerint képviselteti magát évente megrendezésre kerülő Református

Óvodák Országos találkozóján. A 2010-es nevelési évben intézményünk adott otthont ennek a neves rendezvénynek, melyen 24 Református Óvoda 240 fővel vett részt. Többször tartottunk „jó gyakorlat” bemutatókat intézményünkben. Nyári továbbképzést szerveztünk, „Báb és dráma” témakörben. Lakókörnyezetünk pedagógiai életébe aktívan bekapcsolódunk, sportversenyek, gyermekrajz pályázatok sikeres résztvevői vagyunk. Intézményünk 2024-ben Organikus Köznevelési Intézmény címet kapott, az Intézményigazgató tagja az Organikus vezetői Kollégiumnak. 2024-ben Családbarát Köznevelési Intézmény fődíjat nyert el óvodánk. Ezzel a címmel azokat a szervezeteket ismerik el, amelyek leghitelesebb módon, jó gyakorlatokkal képviselik a munka-magánélet egyensúlyának fontosságát, és legjobban figyelnek a pedagógusok-család/szülők-gyermekek igényeire. A pályázatnak két fókusztemája volt: az elsónél az intézmény, mint **nevelő-oktató-szolgáltató munka**, a másodiknál a köznevelési intézmény, mint **munkahely, család- és emberbarát szemlélete, működése** jelenik meg. 2024 tavaszán óvodánk csatlakozott a Madárbarát Óvodák hálózatához. Intézményünkben 1 fő Pécel Város Gyermekéért díjat kapott.

2. Organikus nevelés

2.1. Organikus nevelési alapelveink

A nevelés az élet szolgálata

„A nevelés legmélyebb értelemben semmi más, mint az élet szolgálata. ... Az Életet kell szolgálnom, ami azt jelenti: egyrészt kedvező feltételekről kell gondoskodnom, másrészt az Életet akadályozó körülményeket és ellenségeket mindinkább távol kell tudnom tartani kis növendékemtől.” /Joseph Kentenich

- Református óvodánkban a nevelési alapelv a Biblia stabil, állandó értékrendet hordozó igaz tanítására épül, mely az élet minden kérdéséhez, így gyermekeink neveléséhez is világos és határozott útmutatást ad. Ezekre soha nagyobb szükségünk nem volt, mint ebben az értékválsággal küzdő világban. Segítségével vidám, magabíró, kiegyensúlyozott gyermeket kívánunk nevelni.
- Organikus, mert az életet hordozza, tovább tudja adni azt. Amely folyton változásban, növekedésben van, él, lüktet, válaszolni igyekszik a környezet kihívására.
- Nagy gondot fordítunk a gyermek és családjának megismerésére. Valljuk: Csak a megismert gyermek nevelhető. Gyermekeinket úgy védjük a világ felfokozott tempójától, hogy tudatosan nem vállalunk fel olyan tevékenységeket, melyek a nyugodt és elmélyült játéktól

veszik el az időt.

- A gyermek egyszeri, egyedi lényének felismerése. Minél jobban megismerni, annál inkább be- és elfogadni a másikat. Ebben a folyamatban az ÉN szeretet, egyre inkább Te szeretetté válik.
- Fontosnak tartjuk a sokszor átélhető **Élményt**, ami elengedhetetlen egy jól kiszámítható, követhető napirend megvalósításával, gyermekeink rengeteg **Tapasztalathoz** juttatását, mellyel érzelmi kötődésével **Azonosulni** tud.

2.1.1. Küldetésünk

A gyermeket Isten ajándékának tekintjük, akit a krisztusi úton járva, az Ő szeretetében nevelünk. A gyermeknek joga, hogy hitben, szeretetben, nyugodt, lassan járó, vidám és biztonságos légkörben nevelkedhessen. Biztosítjuk a sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődéséhez a megfelelő feltételeket, légkört élünk köré. Figyelembe véve személyiségét, egyéni sajátosságait, képességeit felkészítjük az életre. Nevelésünkben kiemelt szerepet kap az anyanyelvi nevelés, és magyar népi kultúra kiemelt jelenléte óvodánkban. Ebben erősítették meg bennünket az Óvodai nevelés országos alapprogramjában leírtak is, miszerint: „A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.”

2.1.2. Pedagógiánk alapelve

Úgy neveljük, ahogy Isten nevel minket, az életet szeretnénk szolgálni. Mindenekelőtt szeretni akarjuk a gyerekeket, fontos, hogy kötődésünk kölcsönössé váljon. Szemléletmódunk átalakulásának alapja az önnevelés. Az érzelmi intelligencia fejlesztésével kívánjuk fejleszteni az egész személyiséget, átélt élménnyel, megélt mintával, tapasztalattal, alkotó tevékenységgel, melyben a néphagyomány – irodalom, mese, tánc, színház, zene, képző- és iparművészet nagy szerepe van.

2.1.3. Jövőképünk

- Mi, a Harangvirág Óvoda, nevelő közössége a keresztyén szellemiséghez híven szeretnénk életvidám, gondolkodó, a teremtett világ felé nyitott, boldog, döntésképes, elfogadó, toleráns, segítőkész gyermekeket nevelni. A napi gyakorlatban szeretnénk a magyar népmesék, a magyar népművészet, a magyar néphagyomány, magyar népzene eszköztárát felhasználva, sok jó mintát megláttatni a gyermekkel, akiből kinézzük a teljesítményt, s ha kell, észrevétlenül segítjük.
- Szeretnénk jól élni a gyermekekkel, osztozni sok közös élményben. Nem sietni sehova, azért vagyunk itt az óvodában, hogy a szépségeket gyűjtögessük.
- Minden kis sikert biztatunk, és a különböző terepeken szerzett tapasztalatai által megerősítjük őket.
- Lassan járó időt biztosítunk.
- A nevelőmunkában a szülők együttműködésére kiemelten számítunk. Szeretnénk megtalálni azokat az utakat, melyek megerősítik őket a szülői hivatás betöltésében, felelősségtudatuk növekedésében. Tudatosítani kívánjuk a szülői szerep fontosságát.

2.1.4. Gyermekképünk

Gyermeink legyenek életvidámak és életképesek, akik tudják, hogy ők Isten egyszeri és megismételhetetlen teremtményei, akiket Isten szeret, és akivel jó tervei vannak. Minden gyermeket szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illet meg. A teremtett világ dolgai felé legyenek nyitottak. Istentől kapott talentumaikat bátran merjék felfedezni magukban. Képességeiket értékeljék, érzelmeiket ismerjék fel. Képesek legyenek elfogadni mások véleményét, érzékelni a közösség céljait is. Törekvésünk, hogy megalapozzuk a gyermekekben a Mennyi Atyában bízó, erős, stabil értékrend kialakulását, hogy belőlük az Isten akaratát kereső magabíró felnőtt válhasson.

2.1.5. Óvodaképünk

„... ami igaz, ami tisztességes, ami igazságos, ami tiszta, ami szeretetre méltó, ami jó hírű, ha valami nemes és dicséretes, azt vegyétek figyelembe!” Filippi 4,8-9 (Biblia, 2018, p.1267).

- A református óvoda a református iskolarendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, melyre ráépül a többi intézmény. Hisszük, hogy a gyermek Isten ajándéka, akit a szüleinek adott sáfárságra.
- Hisszük, hogy minden emberi élet értékes.

- Feladatunk, kedvező feltételekről gondoskodni, hogy a teremtettt lélek kibontakozhasson.
- Igyekszünk távol tartani az Életet akadályozó körülményeket gyermekeinktől.
- Sokszínű, életkornak és fejlettségnek megfelelő, mással nem helyettesíthető szabad játékot biztosítunk. E tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermeki képességhez igazodó műveltség tartalmakat, a népművészetek eszközeivel, sok élménnyel, tapasztalati úton, azonosulás előidézésével szeretnénk átadni.
- A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Óvodánkban a nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, s meglévő hátrányai csökkenjenek, előnyei kiteljesedjenek. Nevelőmunkánk során nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

2.2. Az óvodai nevelés feladatai

Alapfeladatunk – az óvodai nevelés kulcsszereplőiként – mintát adni gyermekeink számára az értékes élethez!

- A gyermek egyéni szükségleteihez, a különböző tevékenységekhez igazodó napirendre helyezünk nagy hangsúlyt, az érzelmi biztonságot segítő rendszeresség megteremtésével.
- A reggeli közös elcsendesedés nélkülözhetetlen az Úrra és az egymásra figyelem megvalósulásához, valamint a nap nyugalma is megalapozza. Jelentősen befolyásolja ezt pozitív irányban, az a tapasztalat, ha a gyermek a közös élmények során átéli, látja nevelőjét, hogy nyitott lélekkel viszonyul a környezetéhez, szívesen alakít ki „önkéntes függő” viszonyt, házastársával, munkatársaival. Hitében szívesen ismeri el az önmaga fölött álló isteni hatalmat, és mindez örömmel tölti el őt.
- A kezdeményezésekből, szabad játékból szervezzük tevékenységeinket.
- A szabad játéknak kitüntetett szerepe van, a tevékeny óvodai élet megteremtésében hangsúlyt kapnak a művészeti értékek.
- A program alappillére kettős: az érzelmekre épít, és a gyermek esztétikai tevékenységét,

alkotókéességének fejlesztését hangsúlyozza.

- Udvari életünk során a gyermekek szabadon választhatnak a tevékenységek közül. Az óvodapedagógusok állandó, azonos területre figyelnek, a gyermekek szabadon mozoghatnak udvarainkon.
- Óvodánkban vegyes életkorú csoportokat szervezünk.
- Törekszünk az állandóságra, mely érinti a pedagógusok, dajkák személyét, a csoportszobát, a gyermek öltözőszekrényét.
- A gyermek otthonához való kötődését erősítjük. Úgy szólítjuk, ahogy a szülei, nem használunk jeleket. A gyermek nevét tüntetjük fel személyes dolgain. A család igényeit figyelembe véve támogatjuk a korlátlan együtt töltött időt, előzetes igazolás benyújtásával lehetőséget biztosítunk az óvodai élet időszakos szüneteltetésére.

Tudatosan törekszünk arra, hogy minden eseményt, ami a gyermek számára fontos, először otthonában éljen át. Ezért a születésnapjáról csak megemlékezünk, miután otthon már megünnepelték őt. Hozhat fényképeket, elmesélheti, megoszthatja velünk örömét. Az óvodában hálát adunk érte, megköszönve, hogy együtt lehetünk vele. Kérjük, hogy a dramatikus napra készült jelmezét is otthonában viselje először. Anyák napját közösen ünnepeljük az egész családdal, ahol hálát adunk Isten gondviselő szeretetéért. Óvodánkban nincs karácsonyfa. A gyerekekkel az advent, várakozás, a befogadás, a készülődés érzését éljük át minél több élményen keresztül. Készülünk az Úr Jézus születésének megünnepelésére. A téma feldolgozása Uzsálné Dr. Pécsi Rita A nevelés az élet szolgálata 1.2, és 3 (2010-2013) kötetei alapján készült.

- Reménységünk van abban, hogy a hozzánk járó gyermekeknek életre szóló élményeket és ismereteket nyújtunk, és megalapozzuk azokat a képességeket, melyekre szükségük lesz az iskolába történő sikeres beilleszkedésük és a tanulás során.

A jogszabály adta lehetőséggel élve más kerületekből, esetleg vidékről érkező gyermekek felvételét is ellátjuk, amennyiben a család megfelel a Fenntartó által meghatározott felvételi előírásnak.

Az óvoda nevelési alapelvei és értékei

- A gyermek nevelése a család joga és kötelessége. Az óvoda kiegészítő, segítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Átmenetnek tekintjük az óvodai nevelést a családi, bölcsődei és az iskolai nevelés között.
- Pedagógusaink megismerik és figyelembe veszik a családok eltérő nevelési szokásait.
- A nevelőközösség alapelvnek tekinti a gyermek szeretetét, tiszteletét, elfogadását, fejlesztettségét.
- Az elfogadó, segítő, támogató óvodai dolgozók személyisége és példaadása meghatározó.
- A dolgozók tetteiben összhangban van a kimondott szó és a cselekedet: biztonságot sugárzó felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolat, melyet pozitív megerősítés kísér.
- A közösségi szokások és szabályok kialakítása és erősítése során a gyermeki autonómia tiszteletben tartása.
- A gyermekek fejlődésének segítése az egyenlő hozzáférés biztosításával.
- Önállóságra nevelés.
- Az együttműködésre, kölcsönös tiszteletre, bizalomra, megértésre, türelemre és gyermeki aktivitásra épülő nevelés során a megfelelő kommunikáció elsajátíttatása.
- A gyermekek egyéni fejlettségének figyelembevétele, időt hagyva és adva mindenkinek a folyamatban történő fejlődéshez.
- Az előítélet-mentes pedagógiai környezet kialakítása, egymás elfogadására, a különbözőségek tiszteletére nevelés.
- A szülőkkel együttműködő segítő partnerkapcsolat kialakítása az óvoda teljes dolgozói körének részvételével.
- Egymás munkájának megismerése és megbecsülése, kölcsönös segítségnyújtásra való törekvés.
- Óvodánk az élmények és a változatos tapasztalatok színtere, tudatosan beépítve nevelőmunkánkba az óvodát körülvevő kulturális örökség értékeinek megismerését és átadását.

- Az alkotás, a kreativitás és közvetlen tapasztalás feltételeinek megteremtése és biztosítása.
- Közös tevékenységek során a gyermekek érzelmi-, erkölcsi-, értelmi-, és testi fejlesztése.
- A gyermek mindennapi tapasztalatszerzéseinek keretében a közösségi élet értékorientált szabályainak megtanulása és begyakorlása.
- Minden dolgozónkkal szemben elvárás, hogy előítéletektől mentesen közeledjen a családokhoz.
- A pedagógusok és a munkájukat segítő pedagógiai asszisztensek és dajkák az intézmény céljaival azonosulva, érdeklődési körüknek és tehetségüknek megfelelően saját képességeiket, kompetenciáikat folyamatosan fejlesztve képzik magukat.

Fejlesztő munkánk irányai

Nevelő és fejlesztő munkánk során segítünk a gyermekeknek feldolgozni és megérteni:

- **a tárgyi világot** a gyermekekhez közel álló tevékenységeken keresztül;
- **az emberi környezet nyújtotta információt** a játékokban, mesékben, szerepekben és közösségi eseményekben való részvételen keresztül;
- **a logika és matematika világát** játékos szituációkban mérésen, összehasonlításon, számoláson, sorba rendezésen, válogatáson és csoportosításon keresztül;
- **a kimondott szót** rajzoláson, dramatizáláson, szöveghallgatáson és a kifejező készség gyakoroltatásán keresztül;
- **az életvitel alapszabályait;**
- **a napirend fontosságát.**

Programunk a személyiségfejlődés valamennyi területét – testi – társas – érzelmi és kognitív – megcélozva elősegítve:

- **a testi fejlődést** nagy és kismozgásokon keresztül;
- **a társas, erkölcsi és érzelmi fejlődést** viták és ellentétek elsimításán, az impulzusok ellenőrzésén, egymás támogatásán és tiszteletén, kezdeményezésen és elfogadáson, megegyezésen, a környezet megbecsülésén és a közös munkán keresztül;

- **a kognitív fejlődést** problémamegoldó helyzeteken, logikai feladatokon, a gondolkodás megszervezésén és a véleménymondás bátorításán keresztül;
- **az életmódi szabályok tudatos kialakítását.**

Óvodásaink pszichikai fejlesztését a gyermekek érési folyamatához igazítjuk. Életkori sajátosságaiknak megfelelő módszerekkel és eszközökkel kívánunk támaszt nyújtani az épp fejlődő pszichikus funkciók kibontakoztatásához és begyakoroltatásához.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek:

- **elég időt kapjanak** tevékenységeikre;
- **lehetőséget kapjanak** egy-egy téma **sokoldalú megközelítésére** és megismerésére;
- **biztonságos környezetben fedezhessék fel** saját érzéseiket, követhessenek el hibákat (melyeket természetesnek tekintünk), és oldjanak meg konfliktusokat. Részt vehessenek a közösségi szabályok megalkotásában;
- **lehetőséget kapjanak a választásra** az egyes tevékenységek közül;
- **helyet kapjanak** munkáik kiállítására;
- biztonsággal, jól, automatizmusként **alkalmazzák a személyes higiénés tevékenységeket**;
- **figyeljenek a környezeti higiénére.**

2.2.1. Az egészséges és kulturált életmódra nevelés – a személyes fejlesztés

"Vagy nem tudjátok, hogy testetek a bennetek levő Szentlélek temploma, akit Istentől kaptatok, és ezért nem a magatokéi vagytok?" 1. Korintus 6,19 (Biblia,2018, pp.1228-1229).

Az egészséges életmódra nevelés átszövi az óvodai életet. Felöleli az egészséges életvitel igényének kialakítását, valamint a hozzá kapcsolódó sorrendiség elsajátítását. A helyes életvitel a gyermek testi-lelki harmóniáját biztosítja. Általa a gyermek komfortérzete nő, képességei fejlődnek. Az egészséges környezet megfelelő feltételt biztosít a gyermekek optimális fejlődéséhez. Célunk az egészséges életvitel igényének kialakítása és a gyermek testi fejlődésének elősegítése az egészséges környezet biztosítása mellett.

AZ embernek önmagával harmóniában kell élnie. Ennek feltétele, hogy testileg - lelkiileg egészséges legyen: meg tudja őrizni, helyre tudja állítani jó közérzetét, ismerje meg a valós énképét és alakítsa ki, fejlessze önismeretét, hogy stabilizálni, védeni tudja önmagát:

optimális legyen személyiségének működése, fejlődése. E funkció, e célok eredményes és hatékony szolgálata azt feltételezi, hogy képes lesz a személyes érdekeket szolgáló döntéseket meghozni, azokat végrehajtani és megvalósítani; Életmódjával segítse elő a szervezetének optimális működését.

A személyre szóló nevelés végső célja az önismerettel rendelkező **személyiség, az önfejlesztésre nevelés**. Ez magában foglalja az önállóságra nevelést, az egyéniségfejlesztést és az én, a személyes tudat kialakulásának, fejlődésének segítségét. Óvodai nevelésünk célja, ezen képességek és készségek kialakításának elindítása.

Célunk a személyes képességek fejlesztése

- **az önellátási képességek megfelelő szintű fejlesztése** az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, rendszeret és a környezet adta munkatevékenységek kapcsán;
- **testi képességek fejlesztése:** kondicionálás, koordinációs képességek;
- **az önvédelmi képesség**, mint egészségvédő és identitásvédő képességek fejlesztése;
- **az önreflexív képességek fejlesztése** önértékelés, az önmegismerés és az önfejlesztés képességeinek megalapozásával.

Célunk a speciális kompetenciák fejlesztése

Valamennyi speciális kompetencia alapja az alkotó képesség, és a kompetenciának megfelelő tehetség. Ahányféle speciális kompetencia, annyiféle tehetség is létezik.

- **Célunk az általános alapok fejlesztése**, a tehetség ígéretes gyermekek felismerése, fejlődésük elősegítése és támogatása;
- **A tehetség ígéretes gyermekek fejlesztését** a gyermekek közötti különbségeket figyelembe vevő differenciált foglalkoztatással tudjuk megvalósítani, melyet szükség szerint pszichológus, és fejlesztőpedagógusok, is támogatnak.

Célunk a játékon keresztül tervezetten és sokoldalúan közvetíteni az ismereteket, és megalapozni a környezettudatos magatartást.

Célunk, hogy nyugodt légkörben és megfelelő feltételek mellett történjen a nevelés és fejlesztés a gyermekek és felnőttek számára egyaránt.

Célunk a hátrányokkal küzdő gyermekek és családjaik segítése, különös tekintettel a

veszélyeztetett, valamint a sajátos bánásmódot igénylő gyermekekre.

Célunk, hogy az óvodapedagógusok és a munkájukat segítők tudásuk legjavát adva, ismereteik folyamatos bővítésével neveljék és fejlesszék a gyermekeket.

Célunk a szülők részvételének minél sokrétűbb biztosítása az óvodai nevelés / fejlesztési folyamatában.

Célunk, hogy az intézményünkkel jogviszonyban állók elégedettségére, velük együttműködve végezzük munkánkat.

Célrendszerünk olyan alapot kíván adni a képességek és jártasságok kialakításához, melyek e gyorsan változó világban várnak gyermekeinkre.

A gondozási, a testi nevelési és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátásával törekszünk a gyermek egészségének megóvására. Nagy hangsúlyt fektetünk a higiéniai szabályok betartására, pl. a környezet tisztántartása, természetes alapanyagú tisztító szerek használatával, folyamatos levegőcsere, minden csoportszobát só-fluidizációs készülékkel látunk el. Az épületben minél több zöld növényt helyeztünk el, melyek gondozásába a gyerekeket is bevonjuk. A csoportszobákban, tornateremben, mosdókban a hőmérsékletet állandó figyelemmel kísérjük. A napközben megbetegedett gyermeket az óvónő elkülöníti, amíg a szülők az értesítést követően meg nem érkeznek. A személyes higiénia betartása, beteg gyermek eszközeinek fertőtlenítése, ágyneműcsere elengedhetetlen. A betegen hazaadott gyermek csak orvosi igazolással vehető vissza. A minél több udvaron való tartózkodás, a levegőztetés, a meleg hónapokban a tevékenységek szabadban történő megtartása, a rendszeres kirándulások, séták az intézményben mind jelen vannak, és hozzásegítik a gyermeket az edzettség megszerzéséhez.

Tekintettel vagyunk a gyermekek testi-lelki igényeire, de valljuk, hogy a jó közérzet nem csupán a szervezet harmonikus működésén múlik, hanem azt a lelkiállapot is befolyásolja.

Az ember életmódi szokásai döntően a kisgyermekkorban alakulnak ki, ezért rendkívül gondos odafigyelést, és a családdal történő szoros együttműködést kívánó feladat az egészségmagatartás formálása, szükség esetén áthangolása. A gyermekek szükségleteik önálló kielégítésére, a testápolás, az öltözködés, az önkiszolgálás, az étkezés és az étkezési szokások elsajátítására fokozatosan válnak képessé a folyamatos példamutatás, segítség,

gyakorlás következtében. A gondozási tevékenységekre a gyermekek életkorától függően megfelelő időt kell biztosítani.

Környezet

Természetes anyagokkal vesszük körül a gyermekeket, nem biztosítunk túl sok kész játékot. Ahogy csökkentjük a gyermekek játékszereinek mennyiségét, úgy fokozzuk figyelmüket, és az elmélyült játékra való képességüket. A gyermek valódi figyelmét fejleszti, ha mind kevesebb és kevesebb komplexitással találkozik. Ha a játék egyszerűbb nagyobb részt adhatnak saját magukból. Azok a játékszerek, amik semmit sem „csinálnak”, bármivé változhatnak a játék során. Alapanyagot biztosítunk, mert a játék akkor az igazi, ha hagyjuk történni. A csoportszoba berendezésében is az állandóságra törekszünk. A többféle játéktevékenységhez elkülönített részeket alakítunk ki a csoportszobában. Óvodánkat az évszaknak, ünnepeknek megfelelő kézzel készült gyermek és felnőtt alkotásokkal díszítjük. A vizuális eszközöket könnyen elérhető helyen tartjuk, hogy a gyermekek szabadon alkothassanak a nap folyamán. Csoportszobáink redőnnyel felszereltek a nyugodtabb délutáni pihenő megteremtése végett. A környezetünk kialakításánál figyelembe vettem, Kim John Payne Egyszerűbb gyermekkor (2013) témához tartozó ajánlásait. A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint részt vehetnek. Folyamatos elvárás a pedagógusok és a pedagógiai munkát segítő pedagógiai asszisztensek és dajkák irányába, hogy tegyék lehetővé a mozgás- és játékgigények kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegyék körül. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra is hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel szükséges elhelyezni.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Folyamatosan figyelje a gyermek fejlődését, növekedését.
- Figyelje, ismerje és segítse a gyermek szociális igényeit.
- Alakítson bizalmi kapcsolatot a gyermekkel az egészséges személyiségfejlődés érdekében.

- Ismerje meg a családon belüli szokásokat, támogassa az egészséges életritmus kialakítását.
- Legyen példamutató az egészséges életvitel tekintetében is.
- Folyamatosan biztosítsa a gyermek egészséges testi-lelki szükségleteinek kielégítéséhez a mozgást, levegőzést, higiénikus környezetet.
- Az egészséges életmód megalapozása érdekében alakítson ki folyamatos és rugalmas napirendet.
- Az önálló testápolás, az étkezés, az öltözködés szervezettségét biztosítsa az intézménybe lépés pillanatától.
- A befogadás időszakában igény szerint közvetett módon segítse az óvodai szokás- és szabályrendszer megismerését, és a hozzá kapcsolódó tevékenységek begyakorlását.
- Segítse és teremtsen meg az önállósodáshoz vezető utat.
- Hívja fel a figyelmet az egészséges életmód gyermeki viszonylatban megjelenő elemeire.
- Az öngondozó tevékenységek sorrendiségét türelemmel gyakoroltassa, példaadással és a differenciált bánásmóddal nyújtson segítséget; az elért fejlettséget rögzítse a fejlesztési naplóban.
- Ösztönözze a gyermeket arra, hogy öngondozással kapcsolatos igényeit képes legyen megfogalmazni.
- Biztosítson elegendő időt a tevékenységek ellátásához.
- Kísérje figyelemmel a gyermek egészségi állapotát, betegség esetén tájékoztassa a szülőket.
- Szükség esetén jelezzen az óvoda igazgatójának.
- A balesetek megelőzése érdekében állítson fel ésszerű szabályokat, melyeket folyamatosan betartat, kerülje a balesetveszélyes helyzeteket.
- Jelezze az eszközök, használati tárgyak meghibásodását, rongálódását, szükség esetén azonnal távolítsa el.
- Ösztönözzék a gyermeket saját és társai testi épségének megóvására.
- Lássák át a gyermekek fejlődését.
- Gondosan figyeljék meg a gyermekeket játékaikban és egyéb tevékenységeikben.
- Gondolkodást stimuláló és próbára tevő kérdéseket tegyenek fel.

- Olyan egyéni és csoportos célokat tűzzenek ki, amelyek a gyermekek érdeklődésén és igényein alapulnak
- Változatos, mobilizálható környezetet alakítsanak ki
- Tiszteletet tanúsítanak a gyermekek iránt és értékeljék ötleteiket, kérdéseiket válaszolják meg: támogassák és fejlesszék a gyermekek önállóságát.

Étkezésekkel kapcsolatban, tájékozódjon az esetleges ételérzékenységről, tudatosan biztosítsa a megfelelő folyadékbevitelt a nap során. A kulturált étkezéshez tartozó közösségi szabályokat használja fel a késleltetés képességének fejlesztésére. Az eddig ismeretlen ételféleségeket tapintatosan ismertesse meg a gyermekkel. Adja meg az étkezés élményét a gyermek számára azzal, hogy az étel mennyiségének megválasztását a gyermekre bízza. Az igényesség terjedjen ki a higiénikus és esztétikus terítésre, a kulturált étkezési szabályokat, személyes példamutatásával erősítse. Biztosítson az ételnek megfelelő evőeszközöket: tiszta asztalterítőt, ebédnél több terítéket a különböző fogásoknak. Az egyéni fejlettségi szint figyelembevételével segítse az evőeszközök helyes használatát.

Óvodánkban kialakítandó és rögzítendő szokások

Az óvodásgyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani.

A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. Komoly segítséget jelenthetne, hogy a gyermekek naponta 3 alkalommal az életkori sajátosságok és a szakmai ismeret figyelembevételével, jogszabályi előírások és kontroll mellett elkészített étrendet kapnak.

Az óvodai étkeztetésnek napjainkban szigorú szakmai szabályoknak kell megfelelnie. A szakmai irányelvek maradéktalan teljesítésülését negatívan befolyásolja több tényező: az ételkészítés áremelkedéseket nem követő élelmezési norma szolgáltatók nem kielégítő mennyiségű és minőségű személyzete; a lakosság ismeret hiánya, ellenállása a jogszabályban rögzített étrendi előírásokkal kapcsolatban, az új tudományos ismereteket mellőző táplálék választási szokásai; illetve az, hogy a gyermekek nem találkoztak bizonyos alapanyagokkal, ízekkel az otthoni étkeztetésük során. Segítő, támogató faktor a megfelelő óvodapedagógusi leleményesség (egészségpedagógiai kultúráltságon) és a szülők segítő együttműködés (a kiegészítő táplálkozáson).

Szorgalmazzuk, hogy az óvodában a szülőkkel és az ételmezési vállalattal közösen, minden nap többször legyen a gyermekek asztalán zöldség-gyümölcs. Fontos, hogy ismertessük meg az óvodai foglalkozások és az étkezések keretében a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel- és italféleségekkel. Egészségnapjaink része legyen az egészséges táplálkozásra nevelés.

Intézményünkben alaptevékenységként látjuk el diabéteszes gyermekek integrált nevelését.

Eddigi tapasztalataink alapján már kiderült számunkra, hogy minden eset más, ezért mindennél fontosabb a családokkal való szoros együttműködés, illetve a folyamatos napi kapcsolattartás biztosítása, mely alapvetően meghatározza feladatainkat.

A gyermekek ellátásában kiemelten igaz, hogy a család irányítása és felelőssége az elsődleges, mi a gyermekek általuk előírt ez irányú gondozását biztosítjuk.

A diabéteszes gyermekek esetében elengedhetetlen a konyhával való kapcsolat, hiszen a cukorbetegség kezelésében meghatározó az étkezés, melyet az étkezésként grammra bontott cukormennyiség alapján dietetikus határoz meg. A táplálék allergiás gyermekek számára a speciális ételhez való hozzájutást az ételmezést biztosítóval történő egyeztetésekkel, szükség szerinti szakorvosi javaslat alapján szervezzük meg, és fokozott figyelemmel kísérjük. A számukra biztosított ételek/élelmiszerek külön, névvel ellátott edényben érkeznek hozzánk.

A diabéteszes gyermekek intézményen belüli ellátását az ezzel a feladattal megbízott, a feladatkörhöz kapcsolódó eljárásrendnek megfelelően, a szükséges elméleti és gyakorlati tudással rendelkező személy végzi. A cukorbeteg gyermekek biztonságos ellátásához szükséges a szülők, szakorvos, óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek, dajkák, konyhai dolgozó szoros együttműködése.

Táplálkozási szokások:

- étkezések ritmikus időben történő elosztása, napirendbe épülése;
- megfelelő mennyiségű és minőségű folyadék biztosítása a nap bármely szakában;

- egyéni szükségleteket, igényeket kielégítő, mennyiségileg elegendő, minőségileg megfelelő ételek étrendbe iktatása: egészséges ételek, italok és kiegészítő élelmiszerek fogyasztásával betegségek megelőzése, a szervezet optimális működésének támogatása, a testi fejlődés elősegítése (pl. fogszuvasodás, cukorbetegség, stb.);
- változatos formákban a napi zöldség és gyümölcsfogyasztás biztosítása a szülők bevonásával (frissen, gyümölcssaláta, aszalt gyümölcs stb.);
- tejtermékek fogyasztásának ösztönzése változatos módon (tej, túró, joghurt, kefir, turmix stb.);
- a magas cukortartalmú ételek és italok fogyasztásának csökkentése; elhagyása;
- a magas só- és telítettzsír- tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése; elhagyása;
- kulturált étkezési szokások kialakítása a felnőttek példa és mintaadása révén:
 - esztétikus, alkalomhoz illő teríték,
 - helyes evőeszköz használat,
 - kulturált, nyugodt étkezés,
 - étkezés közbeni helyes viselkedés,
 - segédkezés, majd önálló munkavégzés – terítés az étkezés előkészületeiben.
- A fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekekre minden dolgozó kiemelt figyelmet fordít, az adott csoportba tartozó gyermekek pedagógiai felkészítését – a megvalósítás folyamataiba bevonva a pedagógiai munkát segítőket is – az óvodapedagógus tervezi meg és irányítja.
- Az intézményben 12 fő végezte el eddig a Anafilaxia és EPI- PEN oktatás tanfolyamot. Pécel Város Önkormányzata biztosítja az intézmény számára az EPI-PEN tollat, melyet a gyógyszeres szekrényben elzárva tárolunk. Használatát és lejárátát esetén jelezni kell az Igazgatónak.

Fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- kulturált étkezési szabályokat elsajátítja;
- étkezéskor eldönti, hogy mennyi ételt fogyaszt;
- megfelelően, gyakorlattan használja az evőeszközeit (kanál, kés, villa)
- önállóan önt folyadékot, szed tálból;
- önkiszolgáló tevékenységei biztosak
- igényli a tiszta, kulturált terítéket;
- szükség szerint, önállóan tisztálkodik;
- ügyel az eszközök tisztántartására, az eszközökre vigyáz, helyükre teszi; tudja a zsebkendőt helyesen használni;
- helyes sorrendben öltözködik (nadrág, pulóver, cipő, kabát, sapka);
- ruháját, ágyneműjét hajtogatva teszi helyre;
- külső megjelenésére igényes, környezete rendjére ügyel, és ha szükséges, helyreállítja
- teljes önállósággal végzi az önkiszolgálást, s ezt természetes teendőként látja el;
- törekszik a saját és társai testi épségének megőrzésére, védelmére;
- jelzi, ha egészségi állapotában változást érzékel;

Mit kér az óvoda a szülőktől?

— Alapvető kérdés, hogy a szülők ismerkedjenek meg gyermekük óvodai étrendjével és otthon délután, esténként, hétvégeken a legújabb szakmai ismereteket és a gyermek életkori sajátosságait figyelembe vevő, jogszabályban is rögzített táplálkozást biztosítsák a gyermeknek az otthoni étkezések alkalmával.

– Felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy az otthoni kiegészítő táplálkozás megtervezéséhez kérjenek javaslatot orvostól, védőnőtől, óvodapedagógustól, gyarapítsák elméleti és gyakorlati tudásukat hiteles források tanulmányozásával. Tervezzék meg az otthoni étkezéseket, ne a pillanatnyi hangulat, a reklámok befolyásolják az ételválasztást a boltokban és otthon. Ennek támogatására a Szülők Iskolája sorozatunkban képzett dietetikus előadását szervezzük meg.

– Kerüljék a családi étkezés során a túlzott cukor, só, zsírtartalmú ételek és italok fogyasztását, növeljék a víz szerepét a folyadékfogyasztásban, törekedjenek a rendszeres zöldség/gyümölcs bevitelre, naponta többször kerüljön az asztalra teljes kiőrlésű gabonából készült tészta/pékáru, tejtermék, az ételkészítésnél a só kiváltásához használjanak zöld fűszereket, hetente kerüljön hal az étrendbe.

A testápolás magában foglalja a testünk, ruházatunk gondozását, egészségünk védelmét, tisztaságigényünk kielégítését, továbbá a közvetlen és a tágabb környezetünk tisztántartására való törekvésünket. A testápolás igényének kialakítása modellkövetéssel az óvodapedagógus és a dajka segítségével, együttműködésével történik.

Higiénés szokások:

- a test tisztántartása (mosdás, kézmosás, szükség szerint fürdés vagy zuhanyozás, a száj, köröm és haj ápolása, nemi higiéné);
- helyes fogápolás és szájhigiénia (fogmosás): arra törekszünk, hogy gyermekeink minél egészségesebb fogakkal rendelkezzenek. Ennek érdekében fokozatosan válják igényükké az étkezés utáni fogmosás. A fogkrém igazodjon a gyermekek fogazatához, a fogkefék cseréje szükségszerűen, illetve időszakosan legyen biztosítva. Ismerkedjenek meg a helyes fogmosás technikájával. Legyen biztosított a rendszeres dentálhigiénés szűrés.
- a személyi higiénia biztosítása: legintimebb része a WC-használat, ezért mind az óvodapedagógusoktól, mind a dajkáktól tapintatot és megértést igényel a gyermekek szükségletei szerint a WC használat tudatos kialakítása;
- tiszta ruházat;

- környezeti higiéné: allergén anyagok kiszűrése, felületek tisztántartása, portalanítása; szellőztetés
- téli időszakban aromaterápiával biztosítjuk az egészséges levegőt;
- a betegségek megelőzésére vonatkozó szokások és szabályok kialakítása, megtanítása: köhögés, tüsszentés, orrfújás stb.;
- időjárásnak megfelelő, réteges öltözködés.

A dajka feladata:

- Tisztálkodási eszközök rendben tartása.
- Biztosítja a szappanos kézmosás lehetőségét: vírusölő hatású, kézfertőtlenítővel folyékony szappannal.
- Segítségnyújtás a mosdóbeli szokások kialakításában.
- Fokozott segítségnyújtás: A gyermekeknek az épületbe lépés után alaposan kezét kell mosni, felnőtt felügyelete, segítsége mellett. Következetesség, az egyéni igényekhez igazodó odafigyelés, gondoskodás.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- a gyermek önállóan képes tisztálkodni, fogat mosni;
- a tisztálkodási eszközöket rendbe teszi;
- önállóan használja az illemhelyet;
- szükségleteit mindig jelzi;
- igényli személyének tisztaságát;
- önállóan használja zsebkendőjét;
- önállóan használja fésűjét;
- önállóan képes kifújni az orrát.

Esztétikai szokások:

- ízléses ruházkodás és öltözködés;
- a szín és formavilág harmóniájával barátságos környezet kialakítása magunk körül.

A pihenés - alvás szokásai:

Fontosnak tartjuk, hogy biztosítsuk a gyermekek számára a nyugodt, csendes és zajmentes légkört, a tiszta, friss levegőt. Mesével, esetleg halk zenével teremtjük meg a megfelelő hangulatot. Simogatással, otthonról hozott játékokkal segítjük hozzá az azt igénylő gyermekeket az elalváshoz.

A gyermekek kényelmes kis ágyakon töltik a csendes pihenőt, mely biztosítja a gerinc számára a helyes tartást.

Testápoláskor az óvodapedagógus tájékoztatója a család gondozási szokásairól. Biztosítsa a szükséges eszközök elérhetőségét, és türelemmel segítse az önállósodás felé a gyermeket, a helyes kézmosás, fogápolás, fésülködés terén. Alakítsa ki a gyermekben saját higiéniaja igényességét. Szükség szerint biztosítsa a zuhanyozás lehetőségét.

Öltözködéskor hívja fel a szülők figyelmét az időjárásnak megfelelő réteges öltözködés fontosságára, javaslataival segítse a váltóruha összeállítását, mennyiségét. Segítse elő az öltözködés során előforduló fűzés, kötés, gombolás, illetve cipzárhasználat gyakorlását. Vegye észre a gyermek folyton változó igényét a segítségkérésre, megerősítéssel, biztatással, dicsérettel támogassa önállósodását.

A helyes öltözködés két feltétele az időjáráshoz és a környezeti adottságokhoz való alkalmazkodás és esztétika.

- Ügyelünk arra, hogy a gyermekek a szabadban megfelelően (rétegesen) legyenek felöltözve, ehhez megfelelő váltóruhájuk legyen, a téli levegőzéshez legyen biztosított a vízhatlan ruházat.
- Épületen belül a tevékenységektől és a hőmérséklettől függően könnyű, kényelmes ruházatot viseljenek.

Levegőzésre lehetőség szerint minden nap biztosítson időt. Saját példájával, csoportja tevékenységeivel hívja fel a szülők figyelmét a korai egészséges életmódra nevelés fontosságára, a családalapozó szerepére. **Pihenésnél** biztosítsa a napi nyugodt pihenést, ha szükséges hívja fel a szülők figyelmét az otthoni korai fekvésre, a nyugodt éjszakai alvásra. A

nyugodt pihenés feltételeit teremtsse meg szellőztetéssel, a ruházat könnyítésével. Alakítson ki a délutáni pihenő idejére állandó szertartást, (mese, imádság, ének) ezzel is segítve a gyermek biztonságérzetének kialakulását.

A gyermek tevékenységei:

- megtanulja a tisztálkodási teendők sorrendiségét;
- megtanulja használni az eszközöket (szappan, törülköző, fogkefe, fésű) és azok tisztántartását;
- megtanulja önállóan használni a WC-t, WC papírt;
- jelzi, ha bármely területen segítséget igényel;
- megtanulja az önkiszolgálás sorrendiségét, a naposi teendőit, az eszközök szakszerű használatát, a kulturált étkezési szokásokat, a helyes testtartást, a csendes étkezést;
- jelzi, ha segítséget kér ruhadarabjainak le- és felvételénél;
- életkori sajátosságok miatt igényli a levegőn való tartózkodást, mozgást;
- sokat mozog, mindenféle mozgásos formát kipróbál, amiben mi támogatjuk őt

2.3. Az érzelmi, az erkölcsi, és az értékorientált közösségi nevelés

„A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre.” II. Timóteus 3, 16 (Biblia, 2018, p.1285).

Az 3-7 éves korú gyermek, jellemző sajátossága, hogy magatartása érzelmektől vezérelt. Ezért alapvető feladat a szeretetteljes, biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott légkör, és az otthonos körülmények megteremtése. Ebben a tárgyi feltételeken túl, óriási felelőssége van az óvodapedagógusnak, hiszen az ő példáján keresztül tanulják meg a gyermekek a társas viselkedés normáit. A keresztyén óvodában az óvónő hite, elhívatottsága semmivel sem pótolható kincs, érték. Az óvónő munkája egyben diakónia (szereletszolgálat) is, mely Krisztus iránti hálából fakad. Reménységünk szerint ez az alapvető beállítódás sugárzik ki mind a gyermekek, mind a szülők felé. Meg kell adnunk a gyermeknek, azt a tapasztalatot, hogy feltétel nélkül szeretik, jó hatalmak veszik körül, melyek mindenkor erősebbek a rossznál.

Célunk a gyermekeket Istennel való kapcsolatra segíteni, a keresztyén hit érzelmi többletével,

a korosztályának megfelelő ismeretek közvetítésével. Ebben az életkorban erkölcsi döntésekre nem képes, annak az alapjait rakosgatjuk le nagy felelősséggel.

A példaadáson kívül a jól kidolgozott napirend, szokás- és szabályrendszer kialakítására is nagy gondot kell fordítani. Az együttműködési szabályok, a közösségben megélt öröмок és a csoportban szerzett élmények gördülékennyé teszik a napot. Az interakciók (párbeszéd, játék) közben a gyermek énképe erősödik, szocializációja nagymértékben pozitív irányban változik. Nagyon fontos, hogy minden napot kötetlen és oldott beszélgetéssel, „beszélgető körrel” kezdjünk. A gyermeknek szüksége van arra, hogy kibeszélje magából érzéseit, élményeit. A pedagógusnak pedig szüksége van arra, hogy ismerje minden óvodásának az aznapi állapotát, érzéseit, félelmeit, szorongásait. Csak akkor tud valóban ráhangolódni egyenként minden gyermekre, és ez által az egész csoportra. Nagyon fontos, hogy ez a szeretetkapcsolat mindennapos közös figyelem, egymás érzéseiben való osztozás legyen. Ez még a természeti, ösztönös, primitív szeretet ideje, amikor a szeretet befogadásával és a spontán, ösztönös szeretet-megnyilvánulások által megalapozza a később kifejlődő, terhelhető szeretetet. A téma kidolgozásához ötleteket merítettem Kim John Payne Melegszívű fegyelmezés (2018) című könyvéből.

Az EQ készséget, átélt élménnyel, megélt mintával, tapasztalattal, alkotó tevékenységgel szeretnénk fejleszteni. Az érzelmei, készségek átélt élmény, érzelmi megérintettség nélkül nem tudnak fejlődni. Éppúgy, mint a mozgáskészségekhez, ehhez is rengeteg gyakorlásra van szükség. Az érzelmi tanulás során, hatalmas jelentősége van a mintának. Mindenki keresi a mintát, amihez később igazodni fog. Nagyon lényeges tehát a minta, amit lát, amit él, mert krízishelyzetben nem az értelem szerint döntünk, hanem a belénk íródott minták szerint viselkedünk, reagálunk. Meg kell adnunk a gyermeknek, azt a tapasztalatot, hogy feltétel nélkül szeretik. A művészeteknek, a katarzis átélésének ebben nagy szerepe lesz (irodalom, mese, dramatikus játékok, színház, zene). A népmesékben, népzeneekben rejlő gazdag tartalom rengeteg lehetőséget nyújt arra, hogy sokszor átélje ezeket a tartalmakat, sőt élvezettel várja azok ismétlődését. Így válik a sokszor átélt katarzis élmény a problémamegoldás eszközévé. Ezért van kiemelkedő jelentősége, a jól megválasztott mesélt népmesének, a népzenenek, a népi gyermekjátékoknak, gyermektáncnak, a pedagógus mintának, az óvodai környezetnek. A sok élmény szerűen átélt hatás lesz maradandó. Az idegrendszerben rendszeres időközönként ritkítás történik. A sokszor használt minták megerősödnek, és ha ritkításkor sem törlődnek, akkor hosszútávon is előhívhatóak lesznek. Nagyon fontos, hogy beelássuk a gyermekbe a „képes vagy rá” érzést, lényeges, hogy bízzunk benne, és ha kell, észrevétlenül segítsük őt.

Érzelmi nevelésünk fontos alkotóeleme ünnepeink közös megélése. Az egyházi és nemzeti ünnepeken kívül, megemlékezünk a gyermekek születésnapjáról, szeretnénk együtt örülni a családot ért eseményeknek (Goleman, 1997).

Közben fejlődik:

- érzelmi intelligencia: együttérzés, segítőkészség, bizalom, részvétel, örömszerzés, bánat, fájdalom okozás felismerése, átélése esztétikai érzék: szép iránti fogékonyság, a művészeti élmény befogadására való igény és képesség fejlesztése, a mese, vers, ének-zene, énekes játékok, rajz és mintázások, a környezet megismerésén keresztül

A szocializáció eredménye a gyermekek magatartásában a kompromisszumra való törekvés. A felnőtt és a gyermek között kialakuló szoros érzelmi kapcsolat a befogadás időszakában az elfogadás megtapasztalásával kezdődik. Az óvónő biztonságot sugárzó, elfogadó, ráfigyelő személyiségevel megalapozza a gyermek érzelmi biztonságát.

2.3.1. Óvodai befogadás, beszoktatás időszaka

- A felvételt nyert gyermekeket szüleikkel együtt a tavasz folyamán „Óvodakóstolóra” várjuk.
- A befogadás időszakát családlátogatás előzi meg. Fontosnak tartjuk ezt azért, hogy a gyermekek az otthonukban találkozzanak először a pedagógussal.
- A befogadás időszakában az óvónők és a dajka néni együttesen vannak jelen (8 -16 óráig).
- Semmit nem erőszakolunk rá a gyermekekre. Tiszteletben tartjuk érzéseit. Igyekszünk megismerni őt.
- A beszoktatás időszaka meghatározza a gyermekek óvodához való érzelmi kötődését. A szülőkkel együtt megteremtjük a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. Ha lehetséges úgy, hogy egyre kevesebb időt töltenek bent a szülők. A gyermekeknek a szülő jelenléte biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységeit, szokásait. A gyermek behozhatja az otthon biztonságát jelképező szeretett kedvencét, cumiját, alvósát.
- Nagyon fontos a felnőttek közötti őszinteségen alapuló kapcsolat. Ebben az időszakban törekedjünk még inkább az állandóságra, gondozási téren is.

- Engedjük, hogy kialakítson az óvodához köthető új szokásokat.
- Bátorítjuk, biztatjuk és a legkisebb eredményt is észrevesszük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Teremtsen szeretetteljes, biztonságot sugárzó légkört.
- Legyen toleráns; adjon teret a gyermek önértékesítő törekvéseinek, a gyermeki önkifejezésnek.
- Segítse a társas kapcsolatok kialakulását, segítse, hogy mindenki megtalálja a helyét, szerepét a csoportban.
- Segítse a másik ember érzéseivel való azonosulást az empátia képességének kibontakozását.
- A gyermek érzelmi alapigények biztosításával, segítse őt abban, hogy érzéseit, gondolatait szóval, mozgással vagy képi eszközök segítségével szabadon kifejezhesse.
- Egyértelmű, állandó szokás- és szabályrendszert állítsanak fel a gyermekkel, és annak megalapozására nagy hangsúlyt fektessen.
- Feladata a csoportban dolgozó minden felnőttnek a keresztyén értékrend megélése és megismertetése a gyermekekkel.
- Folyamatosan tájékoztassa a szülőket az óvodai csoportban kialakult- szokás- szabályrendszerrel kapcsolatban.
- Vegye figyelembe a gyermek egyéni fejlődésének ütemét, ne siettesse!

Ehhez szükséges:

- az óvodai feladatellátásban résztvevő felnőttek között szükséges a modellértékű kommunikáció, bánásmód, viselkedés;
- őszinte kapcsolatok, élményekkel teli helyzetek, (színház, mese, költészet, beszélgetés, átélt tapasztalat) amikor sokféle érzést azonosítunk;
- a gyermek személyiségének, egyéni képességeinek megismerése, erősségei és gyengeségei, valamint az azokból megfogalmazott fejlesztési feladatok rögzítése a fejlődési naplóban;

- a problémák okainak feltárásához az értő figyelemmel folytatott beszélgetések és folyamatos kapcsolattartás a szülővel, kollegával egyaránt.

A fejlődés várható eredményei:

- képes együttműködésre, szabályokhoz való alkalmazkodásra, késleltetésre;
- érzései azonosítása képes;
- egymást segítik a szabályok betartásában;
- a gyermekben a keresztyén erkölcs csírái kialakulnak;
- a felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival;
- konfliktushelyzetben társaikkal egyezkednek;
- értékelik saját tetteiket;
- számon tartják egymást, érdeklődnek társaik, barátaik iránt;
- a csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják;
- igényükké válik a tevékenységekben való részvétel és együttműködés;
- a tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik;
- képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit;
- szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit;
- a közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben;
- igyekeznek legyőzni a felmerülő problémákat;
- szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

2.4. Hitéletei nevelés

„A hit tehát hallásból van, a hallás pedig Krisztus beszéde által.” Róma 10,17 (Biblia, 2018, p.1217).

Isten azt mondja, hogy csak az Ő igéje által nyerhet hitet a gyermek, vagy bárki más. Célunk,

hogy a gyermekek bibliai történeteken keresztül megismerhessék a mindenható Isten szeretetét, megtapasztalják kegyelmét, jóságát. Örömmel teli, ha mindez már otthon történik, és az óvoda megerősíti ebben a gyermeket. Mutassunk rá a teremtés szépségeire, tapasztalja is meg, hívjuk fel a figyelmét rá, ahol csak lehet, mutassunk is rá, csodáljuk meg. Olyan történeteket válasszunk, ahol megismerkedhet az állatok viselkedésével, a növényvilág gazdagságával, a világ óriási rendjével. Tudatosítsuk, hogy a Szentírás Isten szava, nem mese! Sok mozgással kísért ének, mondóka hitéleti versike kapjon helyet, amit közösen mondunk, énekelünk, a nap bármelyik szakában, spontán és alkalomhoz kötve is. Személyes példamutató életünkkel, (megbocsátás, másik elfogadása, konfliktuskezelés) a jó a dramatikus előadásmóddal segítjük a jobb beleérző képesség kialakulását. Mindig adjunk keretet, mai legyen egy ismétlődő rítus, aki jelzi az áhítat kezdetét, majd a befejezést. A Bibliai történeteket, kiegészíthetjük saját életünkből vett példákkal, ezt általában nagyon szeretik a gyermekek és személyesebb kapcsolat kibontakozását is segítheti. Semmit nem szabad erőltetni, meg kell várni amíg ő nyit szívesen mások felé.

A hitéleti nevelés megvalósulásának szinterei:

- Reggeli áhítat
- Hétkezdi reggeli áhítat, szülőkkel együtt, lelkési szolgálattal a templomban. A hívős idő beálltával az óvoda tornatermében november 1-jétől március 15-ig. Az áhítatok után személyes énekkel köszöntjük a héten születésnapját ünneplő gyermekeket.
- Pedagógusok bábelőadásai.
- Mindennapi életben adódó spontán alkalmak.
- Hétfőnként a munkatársaknak lekipásztorunk áhítatot tart, hisszük, hogy csak az tud szomjat oltani, aki maga is élő vízből táplálkozik.
- Gyermekek Istentiszteleti szolgálatai évente 4 alkalommal. Ünnepeink a templomban.

Az óvodapedagógus feladatai

- Alakítson ki tiszteleten alapuló, őszinte, támogató kapcsolatot a gyermek szüleivel.

- Alakítson ki a gyermekekben egy olyan Isten-képet, aki szeret, aki gondoskodik rólunk, aki megőriz minket minden körülmények között. Legnagyobb ajándéka számunkra fia Jézus Krisztus, aki az életét adta miértünk. Mindig figyel ránk, meghallgat, mindig velünk van, soha el nem hagy, és aki úgy fogad el minket, ahogy vagyunk, viselkedésében a pedagógus is ezt a szeretetet mutatja meg.
- Tegyen meg minden tőle telhetőt azért, hogy a gyermek érdeklődését felkeltse Isten tettei iránt, és indítsa el őket azon az úton, melyen megismerhetik megváltó munkáját.
- Törekedjen arra, hogy a keresztyén erkölcsi értékeket, - mint pl. személyválogatás nélküli szeretet, segítőkészség, türelem, őszinteség, szelídség, megbocsátás, önzetlenség – maga is a gyermekek elé élje.
- Munkáját tudatosan tervezze meg, törekedjen a komplexitásra.
- A bibliai történetek tartalmi és formai felépítését a 3-6 éves gyermek alapvető tevékenységi formáihoz (játék, munka, tanulás) alakítsa.
- Támaszkodjon a spontán gyermeki érdeklődésre.
- Alakítson ki olyan sarkot, Biblia polcot ahol mindig jelen van az aktuális ige, a bibliai történeteket felelevenítő az esetleges dramatizáláshoz szükséges eszközök, képek, eszközök, bábok, stb.
- Teremtsen az imádságok alatt meleg, elfogadó légkört, hogy a gyermekek érezhessék, hogy most valami nagyon jó dolog történik velük.
- Vegye figyelembe a történetek kiválasztásánál a gyermek életkorát, fejlettségi szintjét, csoportja aktuális örömeit, nehézségei és legfőképpen aktuális ünnepeket.
- Adjon lehetőséget arra, hogy a történeteket dramatizálhassák és vizuális tevékenységükben, játékaikban élményeiket újra átélhessék.
- Ismerje a Bibliát, törekedjen hiányos ismeretei pótlására.
- Mutass meg a gyermeknek az imádkozás légkörét (kötött, kötetlen, saját szavakkal elmondott imádságok).
- Tanítsa meg őket helyesen kérni, és hálát adni.

A történet kiválasztásának alapvető kritériumai

- Olyan történetek közül válasszon, melyek „emészthetőek” a gyermekek számára is. A történet ne keltsen félelmet a gyermekekben, és ne tartalmazzon számukra feldolgozhatatlan

tartalmat és érzelmeket.

- A történeteket összefüggések alapján csoportosítsa, ne időrendben, mert a gyermekeknek nincs érzéke a kronológiai sorrendhez.
- Olyan történetek közül válasszon, amelyek pozitív érzelmi töltettel rendelkeznek, amelyek a szerető, gondoskodó Isten-képet erősítik meg.
- Az Ige valódi üzenetétől ne térjen el, ugyanakkor gyermekszerű legyen az előadásmód. Fontos, hogy a bibliai történeteket különböztesse meg a meséktől, ehhez hiteles történetmondás szükséges. A történeteken keresztül Isten üzen nekünk és a gyermeknek is valamit.
- Időzzön több alkalommal egy-egy bibliai történetnél, alaknál.
- A hétkezdő áhítaton a lelkipásztor által tanított, aranymondásokat tanítsa meg a gyermekeknek.

Felkészülés a szolgálatra

1. A történet elolvasása a Szentírásból.
2. Imádságban való könyörgés, hogy megérthessem az ige üzenetét.
3. Felvetődő kérdések: Mit mond az ige nekünk Jézus Krisztusról? Milyen parancsot, vigasztalást, bátorítást, ígéretet tartalmaz? Miben kell ma döntenem ez alapján? Mit üzen az ige a gyermek számára?
4. Mielőtt a gyermek elé visszük a történetet, tanulmányozzuk az adott igeszakaszt, hogy nekünk ma mit üzen ez által az Isten, és aztán fogalmazzuk meg, hogy mit mondhat a gyermekeknek.

Az óvodapedagógus az áhítatok alatt a következő tényezőkre figyeljen:

- Külső körülményekre, a csoport fizikai állapotára.
- A gyermek érzelmeire, érzelmekkel átszőtt képek, szemléltetés alkalmazására.
- A gyermek életkori sajátosságaira.
- Egy szempontúságra: A gyermek egyszerre csak egy szereplő élményén keresztül tudja átélni és meg is érteni a történetet. Többször dolgozzuk fel ugyanazt a történetet, más szereplő

szemszögéből nézve. Sokszor hangozzék el ugyanaz a történet, hogy a gyermek egyre jobban bele tudjon helyezkedni.

A fejlődés várható eredménye

- Isten létezésében hisznek, és bíznak abban, hogy személyesen ismer mindannyiunkat.
- Tudnak saját szavakkal imádkozni.
- Köött imádságokat ismernek, mondanak.
- Örömuket, bánatukat Isten elé viszik.
- Türelemmel végig hallgatják mind a felnőtt, mind társaik imádságát.
- Megismernek bibliai történeteket, református és egyéb lelki énekeket.
- Aranymondásokat ismernek (nevelési évente 3 újat tanítunk).

2.5. Esztétikai nevelés

Esztétika a filozófiának a széppel és a művészetek elméletével foglalkozó ága. Ami esztétikus az szép, ízléses, látványos, értékeket közvetít.

Az esztétikai érzék fejlesztését a lehető legkorábban kell elkezdni. Egy pillanatnyi élmény, egy megragadott látvány életre szóló benyomás lehet. Ezek minél korábbi életszakaszra esnek egy ember életében, annál fogékonyabb lesz a szépre.

Önmagunk esztétikája ugyanolyan fontos, mint környezetünké. A gyermek számára minden új, feltűnő jellegű. A szépre való felhívás követendő minta. Ez lehet a környezet alakítása, de egy szép vers felolvasása is.

Az óvodapedagógus feladata:

- Közreműködésével segítse az intézményi környezet egységes kialakítását.
- Segítsen abban, hogy az óvoda dekorációját egyszerűség, természetesség jellemezzék, gyermeki és felnőtt kézi munkák díszítsék.
- Legyen igényes önmagára, megjelenésére.
- Tudjon különbséget tenni a giccs és az érték között.
- Irodalmi válogatása legyen körültekintő, csak értékes alkotásokból álljon.
- Zenei ízlése legyen kifinomult.
- Környezetére legyen igényes (tisztá, egyszerű).
- Ismerjen műalkotásokat.
- Műveltségét folyamatosan fejlessze.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek egy-egy műalkotás megismerésére, többszöri átélésére.
- Adjon lehetőséget a rácsodálkozásra, átélésre élmény és tapasztalat útján.
- A gyermekek munkáit becsülje meg és tegye egyértelművé, hogy fontos, amit a gyermek létrehoz.
- Mutassa meg a gyermeknek mindazt, amit Isten örömeinkre adott keresztyén kulturális értékeinkben.

A gyermek tevékenysége:

- Rá tud csodálkozni a természet szépségeire, művészeti alkotásokra.
- Meg tudja fogalmazni, hogy számára mi a szép, esztétikus, vagy csúnya.
- Örömmel hoz létre alkotásokat.
- Megtanulja megélni mindazt, amit Isten örömeinkre adott kulturális értékeinkben és a természetben.
- Igényes arra, hogy környezete rendezett (tisztá) esztétikus legyen.

A fejlődés jellemzői

- Megjelenésében a rendezettségre törekszik.
- Szavakkal is kifejezi véleményét egy-egy szép alkotásról.
- Ismer értékes irodalmi alkotásokat.
- Környezetének alakításához a nevelője példáját követi.
- Ismer művészeti alkotásokat.

2.6. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

„Az anyanyelv együtt fejlődik a gondolkodással, az érzelmi anyanyelv pedig együtt fejlődik az érzelmi kultúrával. Az ész a beszéddel fejlődik, a beszéd és a gondolkodás szétbonthatatlan, a művészi gyakorlat pedig az érzelmi kifejezéssel neveli, alakítja az érzelmi kultúrát, a szépérzékét. (Andrásfalvy 2019)

Célunk, hogy minél több valódi beszélgetős helyzeteket teremtsünk. Törekednünk kell arra, hogy minél több kötetlen hangulatú, oldott beszélgetés kapjon teret csoportjainkban. Óvodánkban a 2006-tól diszlexia prevenciós programot indítottunk logopédusunk vezetésével. Tervezésünk magában foglalja a naponta megtartott játékbá ágyazott, anyanyelvi percek anyagát, mert ezeknek a gyakorlatoknak rendszeres, intenzív végzése szükséges ahhoz, hogy az esetleges artikulációs problémával küszködő gyermek már 3-4 éves korától megkapja a fejlődéshez szükséges segítséget. Az írás és olvasás megtanulásának feltétele az anyanyelvi készségek fejlettsége. Szoros összefüggés van az anyanyelvi fejlettség, a tanulási képességek és az absztrakt gondolkodás között. A nagycsoportban, logopédus által végzett mérések segítségével (szókincsvizsgálat, emlékezet, tanulási készség) a gyermek nyelvi fejlettségéről, taníthatóságának szintjéről információt gyűjtünk.

Anyanyelvi nevelés célja

- Az anyanyelv ismeretére, szeretetére, megbecsülésére nevelés. A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét és a gazdag nonverbális képességek megjelenését;
- Anyanyelvi, népi játékok, mondókák, szójátékok, rímelők folyamatos jelenléte mindennapjainkban.
- Az anyanyelvi játékok felhasználásának célja, hogy az óvodás korú gyermekek játékos formában, élményeket szerezve ismerjék meg anyanyelvüket, fejlődjön beszédészlelésük, beszédmegértésük és beszédprodukciójuk. Az óvodai tevékenységformák valamennyi keretében megvalósítandó feladat, mely az óvodai nevelés egészében jelen van.
- Az anyanyelvi játékok elősegítik a nyelvi ismeretek alkalmazását és rendszerezését. A megfelelő anyanyelvi fejlesztő játékot tudatosan választjuk meg, kialakítjuk a játékfeltételeket, biztosítjuk az eszközöket.
- Célszerű már kiscsoportos korban játszani az anyanyelvi játékok egyszerű formáit, s ezekre építve fokozatosan egyre nehezebb játékokat válogatni, figyelembe véve a gyermekcsoport életkori és egyéni adottságait.
- Minden korosztályban úgy kell válogatnunk az anyanyelvi játékok közül, hogy a beszéd minden területét fejlesszük, egyre magasabb szinten. (beszédlégzés, beszédhallás, beszédaktivitás).

Az óvodapedagógus feladatai:

Az óvodapedagógus modell szerepéből adódó feladatok.

- Teremtsen, derűs biztonságot sugárzó, bizalommal teli, odafigyelő légkört.
- Szeresse és ismerje anyanyelvét.
- Fejlessze saját anyanyelvi kultúráját.
- Törekedjen a lágy, halk, kellemes beszédmodorra.
- Kérdéseivel ösztönözzön gondolkodásra.

- Segítse a gyermeket a verbális és metakommunikációs információk befogadására, megértésére.
- Segítse a gyermeket, hogy saját érzelmeit, gondolatait verbálisan, a metakommunikáció eszközeivel megerősítve ki tudja fejezni.
- Működjön együtt a logopédussal az élettani beszédhibák javítása érdekében.
- Változatos módszerekkel (anyanyelvi játékokkal, különböző tevékenységformákkal, spontán beszédhelyzetekkel) észrevétlenül fejlessze a 3-7 éves gyermek beszédészlelését, beszédmegértését.
- A nevelőmunka folyamatában a beszélő környezet, a kommunikáció helyes mintaadása kiemelt figyelmet kapjon.

A gyermek tevékenységei:

- mondókákat, mesét, verset hallgat, átéli, eljátssza a kedvenc meséjét;
- dramatizál, bábozik;
- történeteket mond el, talál ki;
- halandzsa szövegeket mond, kitalál mondókát, verset, mesét;
- párbeszédet folytat, megszólaltatja a bábokat, szereplőkkel azonosul;
- részt vesz anyanyelvi játékokban, maga is kezdeményezi azokat.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- képes folyamatosan elmondani a történetet, ismeri logikai sorrendjét;
- önállóan is elmond egy-egy rövid mesét, történetet,
- képes türelmesen, értő figyelemmel végighallgatni a mesét;
- anyanyelvi szabályokat elsajátította, helyesen használja;
- képes érzelmeit metakommunikációs eszközökkel is alátámasztani mondanivalóját
- folytatásos mesék eseményeit össze tudja rakni;

- alakulóban van beszédfigyelme;
- értéként tekint a mesekönyvekre.

2.7. Értelmi fejlesztés és nevelés

Az értelmi nevelés során az óvodás korú gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára építünk.

Feladatunk a gyermek ismereteinek, értelmi képességeinek tudatos fejlesztése, rendszerezése, bővítése, tevékenységekbe ágyazott tanulással a játékon keresztül. A tanulás útja: élmények, érzelmek, mozgás, minta-együttlét, légkör, ami mindennek az alapját adja. Ennek a leghatásosabb eszközei a derű, a személyesség, a jelenlét, a szabad játék. A tanulás a gyermek számára felfedezés, utánzás, kötődés. Igyekezünk számára változatos, cselekvéssel egybekötött változatos tevékenységeket felajánlani. Arra törekszünk, hogy a differenciált fejlesztés a gyermek csoportjában, játéktevékenységébe bekapcsolódva, számára észrevétlenül történjen. Ennek érdekében megfigyeléseket, nagycsoportban egyéni méréseket végzünk, a preventív szemlélet megvalósulása végett. A feljegyzéseket folyamatosan rögzítjük a gyermek fejlődési naplójában.

Az óvodapedagógus feladatai:

A gyermek csoportot ismerve, változatos, sokszínű tevékenységeket biztosítson. Munkáját tudatosan tervezze, a gyermekcsoport fejlesztési és nevelési céljai érdekében, az azoknak megfelelő módszerek, eszközök, szervezési módok kiválasztásával. Élményszerzési lehetőségeket szervezzon, amelyben a gyermek érzelmi azonosulással szerezhetnek tapasztalatokat. Ismerje fel és használja a spontán adódó helyzeteket. Kísérje figyelemmel a gyermek fejlődését, értelmi képességeit, mindig biztosítson többféle elérési utat, engedje, hogy a gyermek válassza ki a számára a legmegfelelőbbet. Meséljen, énekeljen, verseljen sokat. Éljen a művészetek változatos eszközeivel. Mindig törekedjen a tevékenység tartalmi komplexitására. Biztosítson időt és lehetőséget az együttműködésre, próbálkozásra, tévedésre, újramegzésre, hibajavításra. Olyan attitűdöt alakítson ki, amelyek képessé teszik a gyermeket

váratlan vagy komplex élethelyzetek megoldására és egyre több örömet találjon ezen kihívások legyőzésében. Olyan eszközöket biztosítson, melyek felkeltik a gyermek kíváncsiságát és élményt jelent számukra a világ felfedezése, sokoldalú megismerése. Az óvodában alkalmazható digitális eszközöket etikusán használja. Rendszeresen tájékozódjon a pedagógia tudományára és az óvodapedagógiára vonatkozó legújabb eredményekről, használja ki a továbbképzési lehetőségeket. Munkájában, ismerjen és alkalmazzon új módszereket, melyeket, ha kell, tudja kombinálni is. Tájékozódjon munkatársai szakmai munkájáról, hospitálásokkal gyűjtsön jó gyakorlatokat.

A gyermek tevékenysége:

- kíváncsisága által ismeri meg a környező világot;
- aktív tevékenységekkel szerez tapasztalatokat;
- ismerkedik szűkebb és tágabb környezetével;
- érzékszervei segítségével észreveszi és felfedezi a hasonlóságokat és különbözőségeket;
- növekvő figyelemmel kapcsolódik be a kötetlen és kötött tevékenységekbe;
- felidézi és megfogalmazza a tapasztalatok során szerzett élményeit;
- kreatívan old meg egy-egy kisebb problémát;
- észreveszi, ha hibázik és növekvő önállósággal ki is javítja;
- vannak önálló gondolatai és dönteni tud különböző helyzetekben.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- bátran, bizalommal tud kérdezni, kíváncsi az újra, érdeklődése kitágul
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről;
- tud rövid távú és hosszabb távú emlékeket felidézni;
- kialakult a szándékos figyelem képessége; (15-20 percig)

- képes a figyelem összpontosításra, számára érdekes tevékenységekben;
- figyelme nem terelődik el az adott tevékenységtől; (képes 15-20 percig figyelni)
- világos és értelmes szavakkal tudja kifejezni ismereteit, gondolatait;
- örömet jelent számára a látható és láthatatlan világ megismerése, a tanulás, önfejlesztés.

3. Az óvodai élet megszervezésének elvei

3.1. Személyi feltétel

Az itt dolgozó nevelő munkája, aki Istentől kapja feladatát a pásztoréhoz hasonlítható, aki vezeti, őrzi, táplálja a rábízottakat. Isten az Ő képviselőjévé tett bennünket. Ez azt jelenti, hogy az Ő megbízásából dolgozunk. Feladatunk tehát, hogy segítsük megismerni Istent és az Ő igazságát teljes valóságában. Élő hittel él Isten jelenlétében, és bizalommal fordul hozzá, újra és újra megeleveníti a célját, önmaga legyőzésével. Nyugalmat áraszt, nem siet, ismeri a rábízottakat, egyen-egyenként imádkozik értük. Segíti a gyermekek belső növekedését, figyeli, hogy mire van nyitva az időablaka. A gyermekkel való kapcsolatát minden esetben elfogadó, szeretettel, érzelmi biztonságot nyújtó, segítő, bizalommal teli, támogató attitűd jellemezi. Tiszteli, megbecsüli a rábízott gyermeket. Állandó, érzékelő kapcsolatban van azzal, akit nevel. Döntéseiben következetes, a közösség javát szolgálja. Sok módszert ismer, és azokat variálja, kombinálja. A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitva tartása alatt az óvónő végzi. Személye minta a nevelésben. Értékfelfogása erősen hat a gyermekekre. Éppen ezért nem mindegy, hogy milyen értékeket közvetít, s azokat milyen tudatosan képviseli. Gyakran előfordulnak értékellentétek a szülők és az óvoda között. Az óvónő vállalja fel a tapintatos meggyőzést, ha azzal a gyermekek érdekeit védi. Vállalja fel az ízlésformálást az óvoda tágabb környezetében is. Az óvónő legyen képes énekével, mesemondásával, bábozásával, alkotásaival esztétikai élményhez juttatni a gyermekeket. Fejlesztésükhöz alkalmazzon egyéni módszereket, egyéni fejlesztési programokat úgy, hogy a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson. Az óvónőnek legyen igénye az önművelésre, a körülményeihez mérten teremtsen lehetőséget a szakmai tájékozottságának, szaktudásának fejlesztéséhez. A csoportba dolgozó két pedagógus ismerje meg egymás munkáját, terveiket közösen készítsék el, egymás munkájára alapozva,

mint a szépen fűzött gyöngysor. Munkájában támaszkodjon az intézményben dolgozó logopédusra. A csoportban dolgozó dajkát vonja be a hitéleti, az erkölcsi és szociális képességek fejlesztésébe és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, értékelésébe. A dajkák legyenek teljes partnereik az óvoda szépítésében, higiénijának megteremtésében. Testvéri szeretet megélésére törekedjen munkatársaival. Az óvodában folyó munkát a igazgatónő koordinálja, irányítja pedagógiai, tanügy-igazgatási, munkáltatói, gazdálkodási, műszaki, közéleti, menedzselési feladatainak ellátása során. A vezető a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítsa a jól megszervezett munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket, a szakemberek felelősségteljes önálló feladatvégzését.

„Mint egy jó karmester, csak ott segítsen, ahol „döcögve, hamisan szólalnak meg a szólamok, s nem simulnak bele az összhangba”. Az esztétikus, gondozott udvar biztosításához nélkülözhetetlen a karbantartó vagy a kertész személye”(Nagy, 1997, p:56).

3.2. Tárgyi feltétel

- A nevelés tartalmi fejlesztéséhez szükséges eszközök, berendezések (képességfejlesztő játékok, szemléltető eszközök, nevelését, fejlesztését biztosító speciális eszközök, berendezések, szakmai anyagok) beszerzésénél figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermekek készség és tanulási képesség fejlesztését szolgálja. Esztétikus csoportszoba (galéria), puha párnák, meleg szőnyegek, meseszek, kincsesláda, bábok, könyvek, gyertyák, magnó, albumok a tanult mondókákról, versekről és a mesékről, kedvenc báb stb.
- A csoportszobákban, sokféle és változatos játék tevékenység kipróbálására, átélésére alkalmas, fantáziát és kreativitást felébresztő eszközöket biztosítunk. Célunk, a gyermekek, minél kevesebb kész játékkal való megkínálása. Bátorítjuk az egyéni utak keresését, melyekhez változatos természetes eszközöket biztosítunk. Elkerüljük a tárgyakkal való elhalmozást. Szerepjátékokhoz sokféle ruhadarabot, kelléket, különféle textíliát biztosítunk.
- Hangszerek: furulya, zenecső, citera, metalofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér, kisebb-nagyobb csengő, népi hangszerek, gyermekek - óvónők által barkácsolt ritmushangszerek, hangvilla, (zenetáska) szimbólumok a tanult dalokról.
- Vizuális technikákhoz, barkácsoláshoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctollak, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzagok, gyűjtött kavicsok, botok, termések. Esztétikus eszköztárló lehetőségek, a rajzos

csoportszoba részben a gyermeki munkáknak kialakított polc

- 2 Sakkpalota készlet óvodai szinten
- tornaterem- mozgásfejlesztésre alkalmas változatos eszközökkel
- külön helyiség (egyéni és kiscsoportos fejlesztéshez, IKT bemutatására alkalmas kuckó)
- melegítő-tálaló konyha
- modern sokféle mozgást kielégítő játszó udvar, triciklik, biciklik, roller, stb.

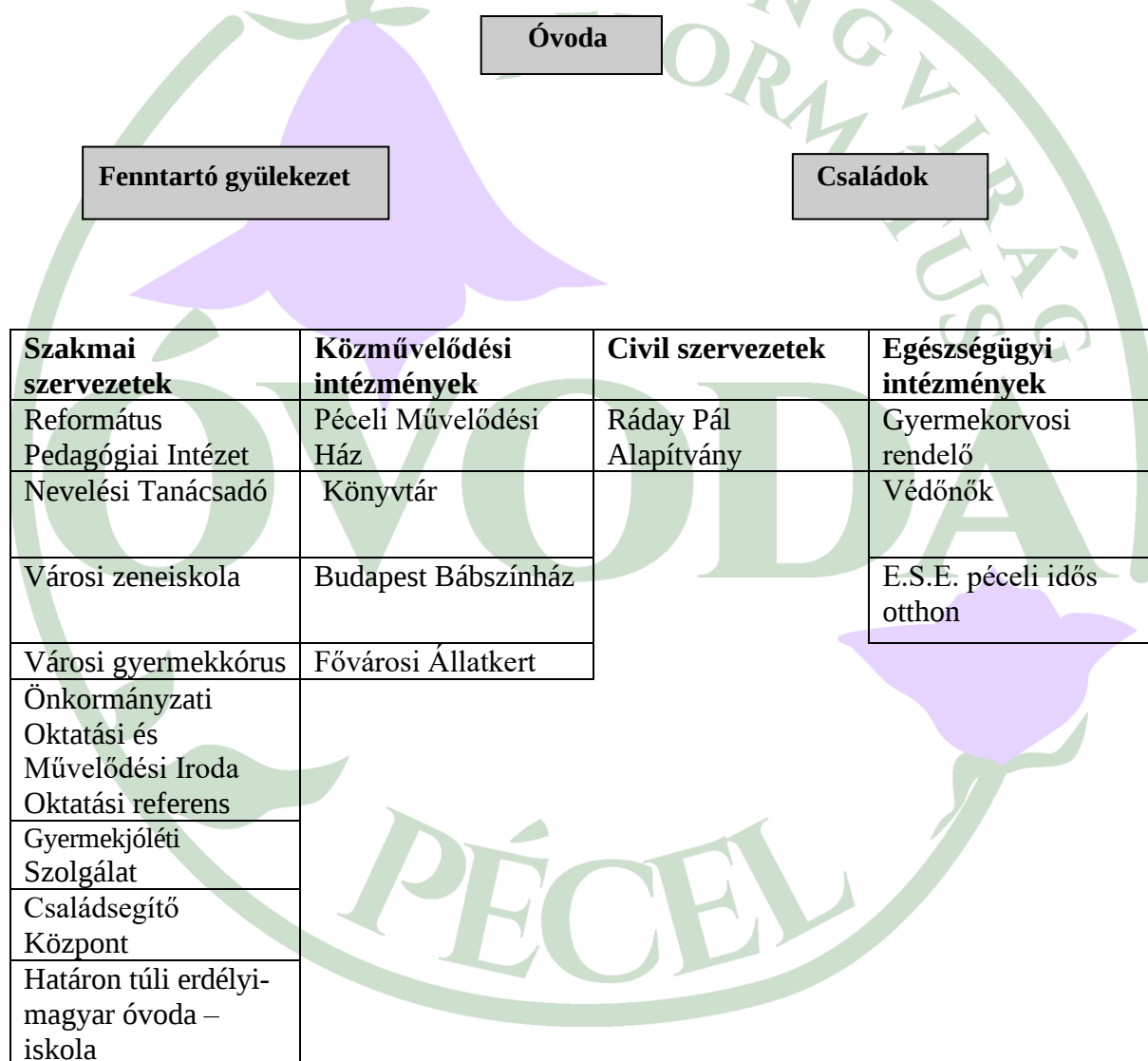
3.3. Az óvodai élet megszervezése

- A gyermek egyéni szükségleteihez, a különböző tevékenységekhez igazodó napirendre helyezünk nagy hangsúlyt, az érzelmi biztonságot segítő rendszeresség megteremtésével.
- Kiemelt szervezési feladatunk tekintjük, hogy az óvodai éveket állandóság jellemezze. (csoportszoba, pedagógusok –lehetőségeink szerint)
- Intézményünkben nem használunk okos eszközöket a gyermekek közötti munkában, és erre a szülőket is biztatjuk, kérjük. Fontosnak tartjuk, az IKT eszközök etikus módjának használatára tanítani a ránk bízott gyermekeket.
- A nevelésünk hangsúlyát az átélt élményre, az általa tapasztaltakra, és az azokkal való azonosulásra helyezzük. Ezekhez biztosítjuk a helyet, időt, eszközöket.
- A gyermek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a heti és napirend biztosítja a feltételeket.
- A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, életkori sajátosságaihoz. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben.
- A napi és heti rendet az óvodapedagógusok alakítják ki, a folyamatosság és a rugalmasság megvalósulásával, a játék tevékenység kitüntetett szerepének szem előtt tartásával.
- Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a dajka nénivel.
- Az éves nevelési tervet, a csoportban dolgozó két óvodapedagógus, gyermekcsoportja

fejlettségi állapotára, összetételére, való tekintettel állítja össze, figyelembe véve az óvodáskor végére elvárt fejlődési jellemzőket.

- A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. A gyermekről készült feljegyzéseket, évente két alkalommal – fél évente- a szülőnek be kell mutatni, melyet ő aláírásával igazol.

3.4. Az óvoda kapcsolatrendszere

3.4.1. Az óvoda és a család kapcsolata

A gyermekeknek elsősorban a szüleitől kell kapnia a szeretetet, a megértést és a nevelést, melyre szüksége van. A Biblia, amikor a nevelésről szól, mindig a családot helyezi előtérbe. A keresztyén pedagógustól ez fokozott alázatot kíván, az óvoda a családi életet egészíti ki.

Feladatunk a család és az intézmény együttműködésének megszervezése, a családok segítése a gyermek, keresztyén szellemben való neveléséhez. Ezt nagy türelemmel, megértéssel és szeretettel kell tennünk. A gyermek fejlődéséért kölcsönös a felelősség, az együttműködés célja mindig a gyermek érzelmi biztonságának megteremtése. Gondoskodnunk kell arról, hogy az otthon legyen az, amihez hozzátesz az óvoda. Otthon történnek az igazán fontos dolgok, ott éli át először az ünnepeket.

A jobb együttműködés megszervezéséhez ismernünk kell:

- a család értékrendjét, életvitelét, nyitottságát;
- a család szerkezetét, generációk, szülők kapcsolatát;
- a gyermek helyét a testvérkapcsolatban;
- a szülők ambícióit, szokásait, hobbiját;
- a szülők gyermekismeretét, értékrendjét;
- a család anyagi helyzetét (lakásmegoldás, munkanélküliség);
- az óvodai neveléssel szembeni elvárásaikat.

Az együttműködés és kapcsolattartás formái:

- a családokat meglátogatjuk otthonaikban; mielőtt a gyermek óvodába lép;
- szülői értekezlet, fogadó órák, beszélgető körök;
- felkészítjük a szülőket is az óvodai életre;
- kérésükre bármikor nyitva áll az óvoda;
- évente két alkalommal pedagógiai célú bemutatót tartunk;
- várjuk a szülőket csoportjainkba, ahol megismertethetik foglalkozásukat a gyerekekkel;
- meghívjuk a szülőket is egyházi ünnepeinken való részvételre;
- ismeretterjesztő előadások szervezése a keresztyén gyermeknevelésről;
- szülők iskoláját szervezünk;
- fogadóórát tartunk igény szerint előre egyeztetett időpontban;
- közös programok, kirándulások szervezésével segítjük egymás megismerését.
- családi piknik, szülői vacsora, Moccantó, családi hétvége, családi hálaadó délután, évváró, ballagás

Napi kapcsolattartás

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a mindennapi, a gyermeket érintő eredményekről, problémákról állandó tájékoztatás történjék mind a szülők mind a pedagógusok részére. Továbbá a szükségletekkel kapcsolatos információ, az esetleges gyógyszerhatás várható következményének jelzése, amely a gyermek viselkedését, figyelmét befolyásolhatja. Csoportos e-mail a napi kommunikáció gyorsítása, egyszerűsítése céljából, intézményi honlap: www.refovipecel.hu, vezetői, havi szülői hírlevél.

A nyílt napok történhetnek a szülők kérésére, a pedagógusok javaslatára, vagy általánosan meghirdetett módon. Bevált gyakorlatunk a félévenkénti előre meghirdetett nyílt nap, amikor a szülők és érdeklődők betekintheznek óvodánk délelőtti életébe. A nyílt napok jó alkalmat teremtenek pedagógiai hitvallásunk bemutatására, segítik a szülőt az óvodai élet kereti között megismerni gyermeküket, közös tevékenységre adnak lehetőséget, segíti a csoport kohéziót. Ezeken a napokon, családi áhítatot tartunk a szülők bevonásával és sor kerül a közös barkácsolásra, játékra is.

Fogadó órák

Célunk a személyre szabott információcsere, segítségadás, tanácsadás, javaslatétel, döntéselőkészítés. Történhetnek a szülők kérésére, a pedagógusok javaslatára. A fogadóórák időpontjait minden esetben előre egyeztetjük az intézmény igazgatójával. A fogadó órákon empátikus, támogató, segítő légkör kialakítására törekszünk. Ezt nagymértékben megsegíti a mindennapjaink során kialakított, személyes kapcsolat. A fogadó órákat feljegyzés követi, melyet az igazgató részére, a jelenlévő szülők, pedagógusok aláírásával kell leadni, a megbeszélést követő 2. napon. Fogadóórát tartanak: az óvodaigazgató, az óvónők, és a logopédus. Szükség és igény esetén közösen az igazgatóval együtt. A fogadó órák keretében ismertetjük a szülőkkel a gyerekekről készült feljegyzéseket, melyet a szülő aláírásával igazol.

Szülői értekezlet

A szülőkkel közös véleményalkotásának, javaslatételének fóruma. Célunk a szülők tájékoztatása az óvoda pedagógiai tevékenységéről, és az aktualitásokról. Évente 2 alkalommal,

csoportos + 1 összevont szülői értekezletet hívunk össze, amit az óvodaigazgató tart. Szükség esetén, amennyiben a csoport élete megkívánja rendkívüli szülői értekezlet is összehívható, akár szülői kezdeményezésre is. A szülői értekezleteken ismertetjük, az adott gyermekcsoport életére vonatkozó szokás és szabályrendszerünket. Az aktuális évre vonatkozó nevelési folyamatokat, terveket, kiemelt feladatokat, megbeszéljük a szülőkkel. Hívogatjuk őket a közös programjainkra. Keresztyén értékrendünk kérdéseit, nevelési és életvezetési tanácsok mentén megvitátjuk. Törekszünk arra, hogy a szülői értekezlet NE csak információ átadó együttlét legyen, hanem valóban a közös, együtt gondolkodás színtere.

Az intézményben a szülői képviseletet a szülői munkaközösség látja el. A szülői szék tagjait évente a csoportok szülői közössége választja meg. Csoportonként 2 esetleg 3 fő delegálását jelenti. Számítunk munkájukra, a dokumentumaink véleményezésében és azok legitimációs lejárásában. Szervezési feladatokban óvoda szintű programok léthozzásában, szülői közösségeknek szervezett alkalmakon, fontos szülőket érintő kérdések meghozatalában, csoportjuk érdekképviseletében. Működési területei: kapcsolattartás az óvoda igazgatójával, csoportos pedagógusokkal és a szülőtársakkal.

3.4.2. Az óvoda és gyülekezet kapcsolata

A gyülekezet olyan hívő emberek közössége, ahol a gyermekeknek is helye van.

Miért nélkülözhetetlen a gyülekezet és az óvoda kapcsolata? A gyermek tapasztalatot szerez arról, hogy a felnőttek éppen olyan bizalommal, szeretettel és alázattal fordulnak Istenhez, mint ahogy azt az óvodai közösségben átélte. Örömmel hallja az óvodában megismert bibliai történeteket, aranymondásokat, s ezek megerősítést jelentenek, igazi kinccsé válnak számára. A gyermek érzi, hogy van olyan közösség, ahová mindig bizalommal fordulhat iskolás korában is. A gyülekezetben, évente négy Istentiszteleti alkalmon óvodánk egy előre meghatározott csoportja szolgál. A közösség tagjai, így jobban megismerik óvodánk munkatársait, óvodásainkat, családjainkat. Felismerve e szolgálat fontosságát, imádságban hordozhatják, segíthetik nevelőmunkánkat. Családjainknak az iskolaválasztásnál elsődleges szempont a keresztyéni értékek megjelenése. Városunkban nagyon jól működik az iskolai hittan beépítése a gyülekezet életébe, erre minden gyülekezet nyitott. Óvodás gyermekeink részt vesznek a

gyülekezet nyári gyermekevangelizációs hetén. Többen rendszeresen járnak „vasárnapi iskolába”. Gyermekeinknek minden hétfőn lelkipásztorunk tart reggeli, hétkezdő áhítatot.

Az Igazgatótanácson keresztül rendszeresen és közvetlenül tudjuk tájékoztatni a presbitériumot örömeinkről, gondjainkról, szüksége esetén így segítséget kapunk felmerülő problémáink megoldásához. A gyülekezet alkalmait faliújságunkon rendszeresen megjelenítjük, azokra hívogatjuk a szülőket. Évente egyszer közös családi napot szervezünk. Munkatársi közösségünkben 10 fő református, 9 fő katolikus, 1 fő evangélikus, 1 fő baptista felekezethez tartozik. Akik közül gyülekezetében szolgálatot végez: 9 fő. Nagyon hálásak vagyunk azért, hogy felekezeti hovatartozástól függetlenül, keresztyén pedagógiánk egyfelé mutat, tudunk közösen imádkozni, szeretetben együtt lenni Isten előtt.

3.4.3. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Az óvoda mindennapi jó kapcsolatot ápol a Fenntartóval. A szakmai egyesületekkel, műhelyekkel, a szakvizsgás képzéseket szervező főiskolákkal, a pedagógiai szakmai szolgáltatóval, oktatási intézményekkel, a nevelési tanácsadóval, a speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal, az egészségügyi szakszolgálattal (védőnő, orvos), a gyermek- és ifjúságvédelmi intézményekkel, bölcsődével, és az ételszállító céggel. Az óvoda minden partneréhez rendel kapcsolattartó személyt, lehetőleg az ÖTMCS tagjaiból, aki összekötő szakemberként ápolja a gyermekek nevelése érdekében szükséges együttműködést. Minden partnerét évenként megkérdez az együttműködés minőségéről, elégedettségéről. Az összegyűjtött információkat közösen beszéli meg a nevelőtestület, és ha szükséges intézkedési tervet készít az együttműködés javítása érdekében.

4. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

4.1. Játék a tevékenységekben megvalósuló tanulás helye programunkban

„Mindennek megszabott ideje van” Prédikátor 3,1 (Biblia,2018, p.714).

„A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze” (ÓNOAP)

Játék nélkül megreked a személyiség fejlődése, nincs tanulás, nincs kreativitás, csikorogni fog

mindenfajta együttműködés. Általános tapasztalat, hogy a kisgyermek szívesen és fáradhatatlanul tanul meg számtalan dolgot, ha játszva tanulhat. A játék, alapszükséglet, ami egyben azt is jelenti, hogy ha nem elégítjük ki megfelelően, azaz, ha nem tudjuk megmutatni a kielégülés természetes útjait, akkor valamilyen úton pótmegoldást fog keresni. A játékkedv az érzelmi intelligencia egyik készségcsoportja (Uzsálné Dr. Pécsi Rita, 2011).

A 3-6 éves gyermek életében a szabad játéknak van a „rendelt” ideje. A gyermek számára ez olyan örömforrás, amelyben szabadon váltogathatja a képzelet és valóság elemeit. Egész lényével részt vesz benne, gazdagodik ismeretanyaga, tapasztalatszerzése. Önállóságot és választási szabadságot nyújt egy-egy tevékenység gyakorlása. A gyermek ez irányú választási szabadságát tiszteletben kell tartani, mert általa gazdagodik élete. Az óvodai élet minden napján szükséges biztosítanunk az aktív szabad játék mellett az irányított mozgásos tevékenységeket is, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A játék folyamatában az óvodapedagógus és a segítő felnőttek tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását, melyet az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el. Az óvodapedagógus általános feladata az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó játéktevékenységek tereinek kialakítása, biztosítása.

Játéktevékenység a tanulás szempontjából megvalósulhat

- szabad játékban tanulásként
- játékban tanulásként
- Mindkettő ugyanazon tevékenységrendszerben folyik, az óvodapedagógus és a gyermeke részvételét illetően teszünk csak különbséget.

Tanulásértelmezésünk szerint az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet (az éppen aktuális téma- projektnek megfelelő eszközök, könyvek, a szokás-szabályokat erősítő piktogramok stb.) megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira,

ismereteire.

A tanulás = problémamegoldás, amely: aktivizál, önállóságot feltételez, élethelyzet, sokféle út közül lehet választani, próbálkozás, önálló megoldások stratégiája, hajlékony gondolkodás mely ötletes, eredeti és játékos.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

Az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységek formái:

- választható tevékenységek,
- kötelezően választható, felajánlott tevékenységek,
- kötelező tevékenységek.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta-, és modellkövetéses magatartás-, és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység – A tanköteles korukat megelőző nevelési évben járók részére szervezett célzott tevékenységek

Azon szakmai elvárás megvalósítása, mi szerint a gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben kell, hogy részt vegyenek, messzemenően megkívánja nevelőközösségünk együtt gondolkodását.

A jogszerű, adaptív helyi megoldások keresése során bizonyos kérdésekben folyamatosan fontos a közös álláspont, illetve az egységes gyakorlat megteremtése, valamint a szülőkkel történő ez irányú együttműködés kialakítása. Ilyen kérdések/területek pl.:

- Alapelv, hogy az iskolai életmódra való felkészítés az óvodába történő bekerüléssel, 3 éves kortól kezdődik.
 - Az iskolai alkalmassághoz vezető út komplex, a teljes óvodai nevelési folyamatba ágyazott fejlesztés.
 - Az 5-35 perces csoportos foglalkozások időtartama egyfajta lehetőség, az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység szervezése pedig az adott óvodai csoport napirendjében kötelező, és követhető kell, hogy legyen.
 - A napi 45 perc iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység értelmezéséhez és megvalósításához jó keretet ad a rugalmasság, melynek érvényesítéséhez az óvodapedagógusok módszertani szabadsága adott.
- A 45 perces időtartam megbontható, és szükség/igény szerint célzottan egyénre, mikro-csoportra, csoportra szabható, pl.:
- utazó gyógypedagógiai foglalkozás: logopédiai foglalkozás stb.,
 - gyógypedagógiai, óvodapszichológiai foglalkozás,
 - mindennapos irányított mozgás,
 - szervezett körjáték, népi játékok, kötött irányított mozgásként a tánc,
 - egyéni fejlesztés pld. a délutáni pihenő időben,
- Elhatárolódnunk, az iskolásítási nyomástól – az iskolásítás nem megengedett óvodánkban.
 - Fontos tudatosítanunk a szülőknél is, hogy a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járó korosztállyal célzottan kell foglalkoznunk, és ezt a kitüntetett figyelmet a családban is célszerű megkapnia a gyermeknek.
 - A szabad játéknak ezt a korosztályt érintően is létjogosultsága van, melynek során az óvodapedagógus elsődleges feladata nem a fejlesztés, hanem a gyermekek megfigyelése. A tapasztalatok, a megfigyelések eredményei pedig beépíthetők a tervezőmunka során.
 - A természetes fejlődési utak támogatása nem ellentéte, mint inkább feltétele az eredményes iskolakezdésnek.
 - Bármely szervezési keretben gondolkodik is a pedagógus, mindig az adott gyermek, az egyén az első – lévén, hogy minden gyermek fejlesztési célja egyedi –, és ezt követi a csoport.

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő célzott foglalkozások

Optimális esetben elegendő a gyermek fejlődése szempontjából az óvodai csoportban végzett pedagógiai tevékenység.

Ettől eltérő esetek:

- Amennyiben egyes területen az életkorban elvárható fejlettségi szint elérése kisebb megsegítést igényel, a csoportban a szervezett foglalkozásokon differenciált feladatadásra, és a játéktevékenységen keresztül megvalósított egyéni fejlesztésre kerül sor mely az óvodapedagógus, vagy az óvodában dolgozó további szakemberek feladatai közé tartozik.
- Ha ez nem bizonyul elegendőnek, csoporton kívül egyéni vagy kiscsoportos célzott fejlesztéssel segít a fejlesztőpedagógus vagy a pszichológus.

Intézményen belüli képességfejlesztés:

- Differenciálás: képességekhez mért feladatok adása; feladatok mennyiségében való eltérés; differenciált segítségnyújtás; képességekhez mért munka jellegű feladatok; irányított tevékenységekben csoportalkotás szempontjaiban; szabad játékidőben (fejlesztő és szabályjátékok).
- Mikrocsoportos / egyéni foglalkozás alkalmazása.
- Komplex tevékenységek (festés, rajz, zene).
- Drámajáték.
- A fejlesztő szakemberek mellett pedagógiai asszisztens biztosítása.
- Speciális foglalkozások ajánlása.
- Montessori eszközök alkalmazása.
- Fejlesztő szakemberek támogató tevékenysége: fejlesztőpedagógus és pszichológus.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Ismerje meg a gyermekek szükségleteit, tanítsa meg játszani a még nem tudó gyermekeket.
- Szerettesse meg a gyermekkel a játékot. Kellemes, örömteli tevékenységként élje meg a gyermek (intellektuális, morális, esztétikai öröm). Építsen a gyermek egyéni tapasztalataira,

érdeklődésére.

- Adjon teret a játéktevékenységekben, a gyermek alkotás vágyának kibontakozására.
- Biztosítson a gyermek elmélyült játékához nyugodt légkört, megfelelő biztonságos játéktérületet, elegendő időt.
- Szabad játék kialakítása, az óvodapedagógus tudatos jelenlétével.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek szabadon alakítsák ki játékhelyüket (terek, kuckók, körök stb.);
- Biztosítson minél több eszközt a kreatív játéktevékenységükhöz (asztalok, székek, pokrócok, textilanyagok, apró kiegészítők).
- Ügyeljen a játékeszközök esztétikumára (segítse, hogy motiváló hatásuk legyen).
- Vegye figyelembe csoportja fejlettségi szintjét, csoport létszámát.
- A játékszereket fejlessze, alkalmas időben vezesse tovább a gyermeket a következő fejlődési szintre.
- Ismerkedjen más csoportnál bevált eszközökkel, cseréljen tapasztalatot.
- Helyezze előtérbe az élményszerzés lehetőségeit, gazdagítsa ezzel a tartalmas játékot.
- Az elkezdett játéktevékenységhez nyújtson elegendő időt.
- Adjon lehetőséget a napokon keresztül tartó vissza-vissza térő játékhoz.
- Segítse elő játszócsoportok alakulását, ügyeljen az egymás mellett játszókra is.
- Figyelje meg a gyermekeket, mert önfeledt tevékenységben, felszabadult alkotásban ismeri meg igazán őket.
- Ismerje meg a szülői ház játékfeltételeit.
- Buzdítsa a szülőket a gyermekkel való közös játékra.
- Gyűjtsön olyan játékokat, amivel az összerendezett mozgásokat fejlesztheti.
- Nyújtson segítséget a háttérbe szorult gyermekeknek.
- Szerepek vállalásához bővítse az eszközállományt, ő is vállaljon szerepet, minta legyen a közös cselekvésben.
- Tervezzon és szervezzon tudatosan szabályjátékokat udvaron és teremben is.
- Adjon teret a gyermek által felállított szabályoknak és segítse annak vezetését.

A gyermek tevékenységei:

- Ismerkedik testével, testi képességével.
- Rakosgat ki-be, egymásra stb. tapasztalatokat szerez.
- Hangokat, szótagokat, szavakat, halandzsa szövegeket ismételt, talál ki.
- A ritmikus mozgás hozzákapsolt verbális kifejezéssel együtt élményt jelent számára.
- Feldolgozza emlékeit, szerepeket vállal.
- Társas kapcsolatokban átéli az alá-fölé, mellérendelt viszonyokat.
- Játékhelyét önállóan választja ki, alakítja, eszközöket előkészíti.
- Csoportszobában található eszközökből, játékszerekből különböző elemekből spontán vagy előre kigondolt céllal alkot, létrehoz.
- Építő elemekből összerakosgat, szétszed, játékszereket készít.
- Társaival együtt játszva önként vállal szabályokat.
- Segítséget nyújt társának, megtanulja a toleranciát.
- Közös játékban elsajátítja a helyes magatartást, kitartást, nő kudarcát, személyisége fejlődik.
- Logikusan átgondol egy-egy helyzetet.
- Kreatívan gyűjt mindenféle anyagot, melyből önállóan is tud dolgozni.
- Saját képzeletükben megszületett, vagy irodalmi élményeiket kötetlenül eljátsszák.
- Hősök érzelmi állapotával azonosulnak, utánozzák hangjukat, mozgásukat.
- Önállóan választják ki kellékeiket.
- Élnek a tér adta lehetőségekkel (futójáték, bújócska, roller).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Képes több akár napon keresztül egyazon témában társaival együtt részt venni.

- Társai iránt pozitív megnyilvánulásai alakulnak ki.
- Önállóan kezdeményez, vagy bekapcsolódik közös játéktevékenységekbe.
- Élvezi, érti a szabályjátékot.
- Játékszabályokat betart és betartat.
- Erőfeszítéseket tesz mozgásos ügyességet igénylő játékokban.
- Képes végighallgatni, elfogadni társai javaslatait is, alkalmazkodik az egymást váltó szituációkhoz.
- Képes lemondani egy-egy játékeszközzől.
- A tevékenységekhez önállóan megkeresi az eszközöket.
- Kedvezőtlen szerepeket is tud vállalni.
- Érzelmeit, hangulatát képes kifejezni mozgással, bábbal, verbálisan.
- Ismert meséket dramatizál, bábozik.
- Bonyolultabb építményeket hoz létre.
- Interakciójuk gazdag, kulturált érthető. (Bakonyi és Szabadi, 1978).

4.2. Verselés, mesélés

A gyermek érzelmi-értelmi, erkölcsi és anyanyelvi nevelésének, fejlesztésének egyik legfőbb eszköze, segítői a mesék-versek, mondókák, dúdolók.

A verselés az irodalmi élményeken túl a szavakkal való ritmikus játék, szókinszbővítés, emlékezet és gondolkodásfejlesztés.

A mese tárgyi világot is megelevenítő, átlelkedítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik

legfontosabb formája.

Fontos, hogy a gyermek a számára kiválasztott mesében, versben, mondókában többször is átélhesse annak hangulatát, ritmusát és érzelmi töltését. Ismétlések alkalmával személyes kapcsolatba kerülhet a mesében szereplőkkel, így a használt szófordulatok hamar beépülnek szókincsébe, és aktívan reprodukálják ezeket dramatikus játékaikban is. A mesén, versen, dramatikus játékokon keresztül elsajátítja a gyermek a helyes kiejtést, artikulációt, mimikát, tiszta beszédet, a nyelvtanilag helyes szóhasználatot.

Fontos, hogy az életkori sajátosságokat figyelembe véve a beszédértés, kifejezőkészség (szókincs), kommunikációs készség (szabatos beszéd + mimika) gazdagodjon. Cél, hogy a gyermek értse a beszédet és szeressen beszélni. Tudja magát kifejezni érzelmeinek, hangulatának, vágyainak megfelelően. Nyelvünk segítségével tudjon kapcsolatot teremteni Istennel, szüleivel, testvéreivel, társaival, nevelőivel, környezetével. Az óvodáskorban alkalmazott beszédhallás, beszédértés, illetve a beszédmotorika fejlesztése fontos feladat. Ennek eredményeképpen tanulja meg a magyar nyelv használatának alapszabályait, amely nélkülözhetetlen alapját képezi a zökkenőmentes írás-olvasás elsajátításának.

Az anyanyelv használata szerves része az óvodai élet minden mozzanatának, a nevelés egész folyamatának. A beszéd a gyermek környezetével való érintkezésnek, önkifejezésnek, gondolkodásnak legfőbb eszköze. A beszéd által erősödik a gyerek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei. A helyes és szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti, esztétikai érzékét előkészíti őt az irodalmi élmények befogadására.

A beszédkapcsolatok kialakulásának egyik alapja az óvónő és a gyermekek közötti szeretetteljes viszony, a jó csoportlégtér. Irodalmi nevelésünk célja, hogy változatos irodalmi élményeken keresztül megismertessük a gyermekeket nyelvünk szépségével, a népmesékkel és a versekkel. A magyar népköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag tárházával ismertethetjük meg a gyermekeket. A hagyomány mindig hordoz értéket: hogyan élj? Évezredek tapasztalataival segít eligazodni a világban. A gyermek fejlődése szempontjából, az érzelmeiket megszólítva lesz belőle hosszú távú tudás. Sokszor átélve ugyanazt! Érzelmi biztonságot, önbecsülést, tevékenységbe való közvetlen bekapcsolódást ad. Életre nevel, mintát ad az azonosuláshoz, értéket ad át. A magyar népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, a

klasszikus és kortárs irodalmi művek egyaránt helyet kapnak óvodánkban. (Alapprogram) A magyar népmese nem azt közvetíti, hogy minden rendben van, hanem abban erősít meg, hogy minden rendbe hozható, de ehhez utakat kell bejárni. Ilyen utak, példák és kódok vannak a magyar népmesékben, a világ egyik, számszerűségében talán legnagyobb mesekincsében.

Az óvodapedagógus feladata:

- A mese kiválasztásakor a tudatosság, a gyermekközpontúság, a korosztályos válogatás, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevétele.
- Alkalmazza minél gyakrabban az **élőszavas** mesélést, mely különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására, ugyanakkor visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál.
- Folyamatosan gazdagítsa repertoárját, igyekezzon a meséket, verseket fejből is megtanulni.
- Keressen olyan irodalmi alkotásokat, amelyek segítik a keresztyén szellemben való nevelést.
- Alakítson ki szokásokat, visszatérő szertartásokat a mese kezdeményezésére (mesetarisznya, mesemondó fotel, gyertya stb.).
- Nyújtson lehetőséget az élményfeldolgozásra (bábjáték, dramatizálás, mimikás játék stb.).
- A gyermekek fejezzék ki a mese történetét mimetikus játékkal, mozgással. A mese szereplőinek rájuk jellemző tulajdonságaik alapján olyan közmondásokat tanítson az óvodapedagógus, amelyek az erkölcsi tulajdonságokat megerősítik. (Molnárné Lóczi, 1996).
- Differenciáltan foglalkozzon gyermekekkel, segítse a fejlődést.
- Biztosítsa a gyermekversek, mesék, történetek mindennaposságát, az előadásmód személyes varázsát. Alkalmazza az óvodai élet minden területén, mozgásos, gondozási tevékenységek során is.
- A mesélővel való személyes kapcsolatban, a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, elengedett intim állapotában, belső képi világot jelenít meg. Segítse az élményfeldolgozás egyik legfontosabb formáját.
- Minden nap kerüljön sor mesélésre, mondókázásra és verselésre, mely tevékenységek a

kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan elemei.

A gyermek tevékenysége:

- Dramatikus játék. Bábozás.
- Életkori sajátosságainak megfelelő könyvgyűjtemény használata,
- Mondókák, mesék, versek hallgatása, átélése, eljátszása
- Történetek, mesék elmondása, kitalálása.
- Halandzsa szövegek mondogatása, kitalálása.
- Részt vesz anyanyelvi játékokban.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Történetmondása folyamatos, ismeri logikai sorrendjét;
- Képes figyelmesen végighallgatni a mesét.
- Önállóan is elmondanak egy-egy mesét, megjelenik a vers hangsúlyozása.
- Anyanyelvi szabályokat elsajátították, helyesen használják.
- Képesek érzelmeiket metakommunikációs eszközökkel is alátámasztani.
- Folytatásos mesék eseményeit össze tudják rakni.
- Kialakul beszédfevelmük.
- Vigyáznak a mesekönyvekre.
- Kezdenek érdeklődni a betűk iránt.
- Ismerik a magyar népmesei fordulatokat.
- A mesekönyveket ismerik, értékelik, óvják
- Szeretik és várják a mesehallgatást, maguk is kezdeményeznek.
- Dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges eszközöket önállóan használják, és azok elkészítésében aktívan részt vesznek.

4.3. Ének, zene, népi játék, tánc

„Krisztus beszéde lakjék bennetek gazdagon...zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel; hálaadással énekeljétek szívetekben Istennek.” (Kolossé 3,16). (Biblia,2018, p.1270).

A zenei nevelést már óvodás korban kell elkezdni, mert a korai években a legfogékonyabbak a zenei hallás megalapozására. A zene elsősorban érzelmi töltésével hat a gyermekekre. A gyermeket első esztendeiben olyan környezeti hatások és személyes kapcsolatok érik a zene területén, amelyek későbbi életében meghatározzák a zenéhez fűződő viszonyát. Mindennapos szükségletévé akkor válik, ha a zenei képességeket, készségeket céltudatosan fejlesztjük. Ezt hangsúlyozza Kodály Zoltán a magyar zenei nevelés területén.

Célunk a közös éneklés, a közös énekes és gyermekjáték együttes örömeinek átélése, a zene megszerettetése, nemzeti, egyházi, népi kultúránk megőrzése, a zenei anyanyelv megalapozása.

„Érzékeljék minél több alkalommal az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használjanak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztéséhez. Ezeket a „ritmus-hangszereket” barkácsolják közösen a szülőkkel, óvónőkkel, hogy együtt tudjanak mondókázgatni, énekelgetni maguk és egymás örömeire. A zenei élményközvetítés legyen mindennapos lehetőség az óvodában, kapcsolódjon minél többféle tevékenységhez.” (Nagy, 1995, p:36).

A gyermektáncot kiemelten szerető gyermekek részére, ovis-gyermektánc foglalkozást szervezünk, heti egy alkalommal, a délelőtti időszakban, óvodapedagógus vezetésével.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az óvodapedagógusok által válogatott zenei anyagok többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Feladat az óvodánkban:

- a zenei érdeklődés felkeltése,
- az ízlés, az esztétikai fogékonyság és a zenei anyanyelv kialakulásának segítése.
- a gyermektánc foglalkozás szervezési feladatainak támogatása

Azt a tényt használjuk ki, hogy anyanyelvünk és zenei nyelvünk kölcsönhatásban áll.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítsa értékes zenével, játékosan a gyermekek zenei élményhez jutását.
- Segítse elő és formálja a gyermek zenei ízlésének és mozgáskultúrájának alakulását.
- Gyűjtsön népi énekes játékokat.
- Ösztönözze a gyermekek zenei alkotókedvének kialakulását.
- Adjon teret a szabad improvizációnak.
- Gondoskodjék arról, hogy a zene mindig örömforrás legyen a gyermek számára.
- Törekedjen mindig a tiszta éneklésre.
- Használja ki a nap bármely szakában a zene feszültségoldó hatását.
- Segítse elő a zenei képességek, készségek fejlődését.
- Vegye figyelembe csoportja életkorát, összetételét, fejlettségi szintjét, ez alapján tervezze meg csoportjában a ritmusfejlesztést, hallásfejlesztést, zenei mozgásfejlesztést, a tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosításával.
- A zenei feladatokat egymásra épülve tervezze meg.
- A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál (amennyiben releváns) az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Énekelni mindig lehet, amikor arra belső indítást érez az óvónő, fontos azonban, hogy keresztyén énekeink tanítását ne keverjük össze a népi gyermekdalokkal, a kötött ének tevékenységekkel, hanem arra külön alkalmat teremtsünk.

Zenehallgatás

- A zenehallgatáshoz olyan műveket válogasson az óvónő, amelyek a gyermekek érdeklődését az értékes zenei iránt felkeltik. A zenei élményközvetítésnél lényeges, hogy az mindig az adott élethelyzethez kapcsolódjon. A zenei repertoárban legnagyobb szerepet a népzene kapja, de jelenjen meg a rokon-, és más népek dalai, a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene (Forrai, 1974).
- Az óvónők együttes énekének élményét, hangszeres tudását igyekszünk többször kihasználni.
- Pihenés előtti időben is élünk a zenehallgatás eszközeivel.
- Tanévnyitó és tanévzáró istentiszteleten az óvónők énekkel szolgálnak az alkalmon, melyekbe a szülőket is bevonjuk, ezáltal erősítve a gyermekekben a közös éneklés örömét.
- Fontos figyelembe vennünk a nemzetiségi, etnikai, kisebbségi nevelés esetében a gyermek hovatartozását, a más kultúrájú családok dalait is bemutatjuk csoportjainkban.
- Óvodánk zenei programjához- évszaki, alkalomszerű hangversenyek is tartoznak. Ezeket a pedagógusok, óvodásaink, a péceli zenetagozatos osztály, és zeneértő művészszülők közreműködésével szervezzük meg.
- Napközben is lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek egymás énekét örömmel hallgassák, vagy közösen énekeljenek.

Az **énekes népi játékok** és az **igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások** az óvodai zenei nevelés fontos eszközéül szolgálnak. Zenei nevelésünk, képességeink, kreativitásunk alapját képezik ezek a játékok, amelyek sokszínű fejlesztő hatásukkal (ritmus, éneklés, hallás, mozgás) érdemlik ki ezt a szerepet.

Az óvodáskorú gyermekek mozgásfejlettsége nem igazán teszi lehetővé a bonyolult motívumok táncolását. Fontos azonban, hogy néhány nekik megfelelő, számukra könnyen megtanulható motívummal ismerkedjenek meg. Fontos, hogy a gyermekek megismerkedjenek a tánccal is, de még fontosabb az, hogy ebben se szakadjunk el a játéktól, amely az óvodások alaptevékenysége.

Játékra, táncra nevelésünk célja, hogy ismereteket nyújtsunk, testileg, lelkileg egészséges, harmonikus, fegyelmezett embereket neveljünk. A zenei nevelés segíti a motorikus, vizuális és akusztikus foglalkoztatás segítségével a testi fejlődést is. A gyermekek mozgásrendszere

kiszélesedik, de az izomcsoportok még nem képesek sokáig működni, váltogatnunk kell a mozgásokat. Az óvodai táncban tehát a leghangsúlyosabb a népi játékok szerepe. A bennük előforduló egyszerű táncos mozgások, változatos ritmikus játékmozdulatok és térformák kényszer nélkül fejlesztik a gyermek ritmusérzékét, mozgását. Megalapozzák és előkészítik a későbbi néptánc tanulást.

Ha megtanítjuk a népi játékokat a maguk komplexitásában, és együtt játszunk a gyermekekkel, akkor ezzel élményt adunk nekik.

A zenei nevelés helye a keresztyén nevelésben:

„A zene lelki táplálék és semmi mással nem pótolható. Aki nem él vele: lelki vérszegénységben él és hal. Teljes lelki élet zene nélkül nincs. Vannak a léleknek régiói, amelyekbe csak a zene világít be.” (Kodály Zoltán)

Az ének lélektani hatása:

Az éneknek felszabadító és gátakat ledöntő hatása van az éneklőre és az éneket hallgatóra egyaránt. Éneklés közben a szívben kinyílik egy kiskapu, s az ember könnyebben kitarja szívét-lelkét Isten és az emberek felé. A zene hasznos eszköze az Istenre való odafigyelésnek és az Istennel való kapcsolattartásnak.

Az óvodapedagógus feladatai: (a keresztyén énekek kiválasztásánál)

Szöveg szerint olyan énekeket válogasson, amelyeknek szövege érthető, viszonylag rövid, ha lehet, kapcsolódjon bibliai történetekhez, és alkalmazkodjon az ünnepek aktualitásához.

Dallam szerint: az ének dallama is szép legyen és értékes, szolgálja a zenei ízlés alakítását, lehetőleg a református zenei anyanyelvet használja fel, feleljen meg a gyermekek hangterjedelmének és énektechnikai követelményének.

A gyermek tevékenysége

- Népi mondókákat mond

- Dalos játékokat énekel és játszik
- Egyszerű hangszereket készít és használ
- Szöveget, dallamot improvizál
- Táncos mozgásokat végez
- Egyenletes lüktetést, dalok ritmusát különböző módon érzékelteti
- Bármely helyzetben spontán éneket kezdeményez
- Énekével is imádkozik (pl. étkezés előtt vagy után)
- Áhítatokon, bibliai történetek feldolgozásánál egyházi éneket is énekel

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szeret énekelni, szívesen kapcsolódik be a közös éneklésbe és örömmel vesz részt az ének tevékenységeken.
- Élvezettel, spontán játszik énekes játékot.
- Vannak kedvenc mondókái, megtanult énekei.
- Korának megfelelő egyházi énekeket ismeri.
- Természetes módon jelenik meg az éneklésmindennapjaiban (születésnapok köszöntésekor, játékban, kiránduláson stb.).
- Énekkel is imádkozik.
- Ritmusérzékük, hallásuk, éneklési képességük stb. fejlődik.
- Képesek megadott kezdőhangot átvenni.
- Szívesen hallgatják az óvónő énekét, zenehallgatásra szánt zeneműveket.
- Egyszerű ritmushangszereket ismernek, és azokat tudják használni.
- Felismerik a hangszerek hangját (furulya, xilofon).
- Zenére történő mozgásuk összerendezett.

A differenciálás lehetőségei:

- ünnepekhez, jeles napokhoz kötve, más csoportbeliekhez társulva tanítsanak a mozgáskultúrájuknak megfelelő játékokat;
- lehetőség szerint minden korosztály igényeinek és érdeklődéseinek kielégítése;
- a kicsiknek szóló irodalmi tevékenység minden korosztály számára lehet kötelezően választható;
- az alvást kevésbé igénylő gyermekek csendes tevékenységéhez képeskönyvek nézegetésének ajánlása;
- az irodalmi élményt sokféle egyéb tevékenységgel kapcsolhatjuk össze, így biztosíthatjuk számukra az optimális fejlődést;
- az anyagválasztás lehetőségeinek kihasználása;
- az egyéni képességek figyelembevétele.

4.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Ez az a tevékenységtér, ahol a gyermekek a kötött formában szervezett tevékenységek kivételével a nap bármely szakában szabadon fejleszthetik és kipróbálhatják saját kreativitásukat és megismerkedhetnek új anyagokkal. Itt kapnak helyet a vizuális tevékenységek eszközei, de más alkotást elősegítő eszközök is, mint az olló, a kréta, textil, ragasztó és a természetes anyagok széles választéka, és mint speciális eszköz, a festőállvány. Ez a tér ösztönzi a kreativitást, a verbális kommunikációt, az önértékelést, finom és nagymotoros mozgásokat és az intellektuális képességek fejlődését. Maga a tevékenység s ennek öröme a fontos.

A gyermekeket körülvevő esztétikai környezeten túl a vizuális nevelés magában foglalja az építés, képalakítás, plasztikai munkák, és ezen technikák tanulási folyamatát a gyermeki önkifejezés lehetőségeinek megteremtésére helyezett hangsúlyt. Az óvónő segítő szeretete és a gyermek iránti tisztelete megköveteli, hogy ezeket a tevékenységeket bármikor felkínálja a gyermekeknek kizárva a kényszer jelleget.

Isten mindenkit szeretettel, kinccsel látott el, hogy kiből mi jön elő azt a nevelés folyamán az

őszinte szeretettel való tanítás, a szabad alkotás öröme hozza ki.

Célunk a kisgyermekben szunnyadó szépség, tenni akarás, az alkotás vágyának felébresztése, spontán alkotás örömének megélése vagy újra élésének elősegítése. Vizuális tevékenységek során a gyermekek találkozhatnak azzal a lehetőséggel, hogy érzelmeiket, hangulataikat milyen módon lehet megjeleníteni és megörökíteni, ezáltal tükröződhetnek kreativitásuk, egyéniségük. Esztétikai érzékük fejlesztése jó alap ízlésük és igényességük kialakításához.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással, illetve ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Feladat óvodánkban:

- az ábrázoló tevékenység beépítése a spontán játékba;
- az egész napos tevékenykedés lehetőségének megteremtése;
- megismertetni változatos anyagokkal, eszközökkel a gyermekeket,
- a szükséges technikák, munkafogások alapos megtanítása,
- alapokról induló információkat átadni,
- sok segítséget nyújtani a tér- és nagyságfogalom alakítása, illetve a téri ábrázolás elsajátítása során.
- A gyermekek valamennyi alkotását értéknek kezeljük! Mindezekre a szülők figyelmét is felhívjuk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret biztosít.
- Biztosítsa a feltételeket (élmények, megfigyelések, lehetőség szerint természetes anyagok, eszközök, rend és tisztántartás);
- Helyezze előtérbe a természetes anyagok, termékek felhasználását;
- Keresse az új megoldásokat a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelésre.
- Feladatát a vizuális nevelés érdekében végezze úgy, hogy a gyermek maximális

kreativitása érvényesülhessen.

- Munkáját tudatosan tervezze a fejlesztési és nevelési célok érdekében.
- Gyermek munkáiban nyújtson technikai segítséget.
- Adjon lehetőséget a gyermeki önkifejezés megteremtésére.
- Ébresszen a gyermekekben kedvet az ábrázoláshoz, éljen át velük élményeket.
- Ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel, eljárásaival.
- Ismerje jól azt a technikát, amelyet felkínál, és csak azt kínálja, amit ő is örömmel végez.
- Teremtsen nyugodt, és elegendő időt egy-egy tevékenységhez.
- Biztosítson megfelelő mennyiségű, minőségű eszközöket.
- Pontosítsa a szabályokat, de ne szűkítse a gyermekek lehetőségeit.
- Tartsa tiszteletben a gyermek alkotásait, gyűjtésükről gondoskodjék.
- Ismerje a gyermekrajz fejlődésének fokozatait.
- Vonja be a gyermekeket a terem rendezésébe, esztétikus megoldásokat keressen, ezzel is fejlesztve a gyermek esztétikai érzékét.
- Ismertesse meg a gyermekeket műalkotásokkal.
- A természeti és társadalmi környezet esztétikumára hívja fel a figyelmet (pl.: egy szép fa vagy épület megcsodálásával).
- Mindig nagymozgásból indítson és fokozatosan juttassa el a gyermeket a finom motorikus mozgásig (nagy méretű papírok, lendületes firkák).
- Alakítson ki vizuális sarkot.
- Segítse a gyermek kíváncsiságából fakadó önálló tevékenységet.
- Vizuális (és egyéb más tevékenységek során) a nemzeti jelképeinkkel: zászlóval, koronával való élményszerű ismerkedés biztosítása;
- Ismertesse meg a gyerekeket egyszerű művészeti alkotásokkal.
- Becsülje meg a gyermek munkákat, aktualizálja.
- Figyelje meg a gyermekek munkáit, és elemezze.
- Kapcsolja össze a képi megjelenítést és a verbális megfogalmazást.

- Alkalomszerű kiállításokat rendezzen a szülők bevonásával.
- Gyűjtsön felhasználható anyagokat: hasznos hulladékok újbóli felhasználása (flakonok, dobozok, tojástartó, sajtos doboz, dugók stb.).

A differenciált fejlesztés lehetőségei:

- a tevékenységközpont eszközeinek folyamatos biztosítása;
- választási lehetőségek nyújtása az egyes gyermek saját képességeihez mérten;
- az adott csoportban fellelhető fejlődési szintekhez, eltérésekhez való alkalmazkodás;
- a gyerek részéről választási, döntési lehetőség biztosítása;
- kiemelt figyelem a tehetséges gyermekekre (különleges eszközök, anyagok biztosítása, pályázatokon való részvételi lehetőségek felkutatása).

A gyermek tevékenységei:

- Különböző tevékenységek során: megfigyelés, észlelés, érzékelés útján játéktevékenység közben tapasztalatokat szerez saját magáról, a külvilágról.
- Megismerkedik sokféle anyaggal, színnel, különböző formákkal.
- Saját testéhez viszonyítva alakul ki téri tájékozódása, bemozogja a teret, irányokat, viszonyításokat ismer meg.
- Állandó tevékenykedése folytán rendez, átrendez bizonyos szempontok szerint vagy csak spontán, közben ismerkedik színekkel, formákkal, anyagokkal.
- Saját maga esztétikumára igényes, díszíti magát nyakláncsal, karkötővel stb.
- Érzelmeit megjeleníti és újra alkotja vizuális esztétika tanulás folyamán.
- Mindent felhasznál, amiből alkotni tud, eljátssza az alkotás folyamatát.
- Változatos eszközöket használ, homokból, hóból formál, kiegészítőket használ.
- Természetben található termésekből kirak, alakzatokat, képi formákat hoz létre.
- Dobozokból, székekből, építőkockákból, textilből kuckókat kerít, tornyokat épít, zárt, nyitott tereket hoz létre.
- Sorakoztat, ráépít, teret rendez, belátja a teret.
- Maketteket készít (utca, házak, óvoda stb.).

- Képet alakít.
- Nyomot hagy hóban, homokban, valamilyen porló anyagban (bottal, kavicssal, játékeszközzel, stb.).
- Firkál, rajzol, fest papírra, aszfaltra, ablakra, ehhez ceruzát, zsírkrétát, filctollat, festéket, stb. használ.
- Képet hoz létre papírtépéssel, vágással, gyűréssel, hajtogatással.
- Lenyomatot készít levéllel, termésekkel, ujjal, krumpli nyomdával, fonallal, stb.
- Plasztikai munkát hoz létre.
- Anyagból, gyurmából, só-lisztből, természetben használható anyagokból vagy sütés folyamán.
- Formáz, hajtogat, sző.
- Barkácsolással bábokat készít.
- Fűzéssel karkötőt, nyakláncot készít.
- Egyéb technikákkal hoz létre alkotásokat.
- Gombot varr, kötöz, ragaszt, tép, fon.
- Festéket csepegtet, fúj, folytat, fogkefével fröcsköl, karcol, sző, hímez.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Felfedezi a téri viszonyokat, téri kiterjedéseket.
- Megnevezi a térben elhelyezett alakzatokat, formákat különböztet meg.
- Felismeri az anyagok használhatóságát, formázza, díszíti.
- Kreatív módon megalkotja, vagy újra alkotja elképzeléseit, élményeit.
- Formáz, felismerhető és aprólékos módon.
- Mozgásokat utánoz, plasztikai, illetve képi formában megjeleníti az egyszerű mozgásokat.
- Jól ismeri a színeket, hangsúlyt ad kedvenc színének.

- Véleményt alkot társai, illetve saját alkotásairól.
- A különböző technikákat önállóan, jó szinten alkalmazza.
- Képi kifejezéseiben emlékezetére hagyatkozik.
- Környezete szépítésében részt vesz.
- Munkáit képes előre megtervezni.
- Műalkotásokról véleményt alkot, igényessé válik a szép, esztétikus befogadására.

4.5. Mozgás

„Ha pedig versenyez is valaki, nem nyer koszorút, ha nem szabályszerűen versenyez.” II Timóteus 2,5 (Biblia, 2018, p.1284).

A testi képességek fejlődése érdekében a legfontosabb terület a gyermekek mozgásának fejlesztése, ami kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősíti és kiegészíti a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést, és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását. Az óvodáskorú gyermek egyik életkori sajátossága a nagyfokú mozgásigény. Ez kihat élete minden területére. Amennyiben ez az igény nem elégül ki, akkor általános nyugtalanság, ingerlékenység, esetleg agresszió jelentkezhethet a gyermek viselkedésében. A mozgásfejlesztés célja olyan gyermek nevelése, aki kellő bátorsággal, kitartással, fegyelemmel rendelkezik, testi fejlődésében izomzata erősödik, mozgása összerendeződik és kialakulnak benne olyan személyiségtulajdonságok is, mint az egymás segítése. A fejezet készítése során Kim John Payne, *Gyermekeink játéka - A játékok és a sport hatása a gyerekek fejlődésére* (2009) című könyvét figyelembe véve dolgoztam fel.

Feladat óvodánkban:

- Minden gyermek számára kiemelt a térbeli tájékozódás, a nagymozgások és a mozgáskoordináció (szem-kéz- láb koordináció), a testséma, percepció fejlesztése. Ezt az

óvodába lépéstől kezdve nyomon követjük. A mozgásfejlesztés során tudatosan, használjuk a test részeinek folyamatos megnevezését.

- Mozgásra nevelés alkalmával a játékoság mellett a testnevelés szakkifejezéseivel is megismertetjük a gyermekeket.
- Gyakori, gazdag mozgáslehetőség biztosítása a teremben, udvaron, tornateremben egyaránt.
- Fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet biztosítása.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság, egyensúlyérzék.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

A tevékenység szervezett keretei:

Egész nap biztosított mozgáslehetőség

A **szabad, spontán mozgás** alkalmával lehetőséget kell biztosítanunk a mondókák, énekek ritmusára testgyakorlatok végzésére, körjátékok, dalos népi játékok játszására, melyek fejlesztik a gyermekek figyelmét, s formálják zenei ízlésüket is.

Az udvaron elhelyezett, fából készült **mászókák**, az egyensúlyérzék fejlesztésére kiválóan alkalmasak. A nyújtók, lógók, illetve kifeszített kötelek- melyeken függhetnek, le-föl mászhatnak a gyermekek a vállöv erősítésére szolgálnak.

A hálóval fedett pályát használjuk ki a különböző **labdajátékok** végzésére, a térköves területet **biciklizésre, rollerezésre**, mely fejleszti az ügyességet, a szem-kéz- láb koordinációt.

Mindennapos mozgás

A mindennapos mozgásra nevelés feladata az egészség megszilárdítása, a jártasságok,

mozgáskészségek megszilárdítása, a gyermek mozgásigényének kielégítése és a rendszeres testgyakorlatok szokásának kialakítása.

A délelőtti napirendbe beillesztve a csoportszobában, tornateremben vagy az udvaron kerül rá sor.

Tervezése a heti tervben tudatosan megjelenik, egymásra épül, megszervezése, biztosítása az óvodapedagógus kiemelt feladata. A mindennapi mozgásnál fontos szerepe van a kézi szerek használatának, labdának, karikáknak, ugráló kötél, szalag, botok, babzsákok.

Kötött formában szervezett mozgás tevékenység

Heti 1 alkalommal szabadban, vagy a tornateremben történik.

A mozgás és a sport nemcsak a testi fejlődés, egészség fejlesztésének, a kondicionálásnak, motoros képességek és készségek, az erőnlét és a mozgás teljesítmények kialakításának és továbbfejlesztésének eszközei, hanem megfelelő felhasználással célszerű és céltudatos pedagógiai munkával a sokoldalú személyiségformálás eszköze is, pl. alkalmazkodó képesség, akarati tényezők, stb.

Szabad tér, udvar, kert terasz

Mindazt, amit a gyermekek bent játszanak, az eszközök megfelelő biztosításával megtehetik a szabadban is. A szabadtéri játék a szocializáció egyik jelentős színtere. **Megtanulják tisztelni a természetet, gyarapodnak ismereteik a világról és segíti őket annak megértésében, hogy ők hogyan illeszkednek a világba.**

Itt fejlődnek legjobban a nagy-, és finommotoros mozgások. A kinti környezetet a csoportszoba kiterjesztésének tekintjük, ahol a tevékenységeket éppen olyan körültekintéssel kell megtervezni, mint odabent.

A szűkebb és tágabb lakókörnyezetben tett séták valódi felfedezést és tapasztalatszerzést biztosítanak a gyermekeknek számára.

A mozgás tevékenységben jelenjen meg:

- játék (szerep, szabály, küzdő játék)
- rendgyakorlatok
- gimnasztika (kar, láb, törzsmozgások)
- szabad gyakorlatok
- kézi szergyakorlatok
- járás, futás, ugrás, csúszás, mászás
- dobások
- támasz, függés, egyensúlyozó gyakorlatok

A gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően gyakorolják a különböző mozgásokat.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Használja ki a gyermek életkorából adódó mozgáskedvét, mozgásszeretetét és biztosítsa a spontán mozgáslehetőségeket.
- Biztosítsa, hogy a szabad területen a gyermekek önállóan játszhasanak, csendes foglalatosságot is végezhesenek;
- Legyen elég eszköz, a „hadakozások” elkerülésére.
- Ne legyen semmi veszélyesanyag, vagy eszköz az udvaron.
- Hívja fel a figyelmet a biztonságos játék szabályaira.
- Kapcsolja össze a szabadtéri tevékenységet tanulással, ismeretbővítéssel.
- A mindennapos testmozgást az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron szervezze meg.
- Rendszeres mozgással segítse elő az erőnlét, fizikai állóképesség növekedését.
- Vegye figyelembe a gyermek egyéni fejlettségi szintjét.
- A fejlesztésre szánt anyagot játékos formában építse be a fejlesztő tevékenységekbe és a szabad tevékenységekbe.
- Motiválja a gyermekeket a feladatok bemutatásával, személyes hozzáállásával.
- Használja ki az udvar és a tornaterem adta lehetőségeket.
- Különös gondot fordítson a baleset-megelőzésre.

- Építsen a gyermek kitartására, bátorságára a differenciált feladatvégzésnél.
- Minden izomcsoport részesüljön erősítő, nyújtó hatásban.
- Változtassák egymást a könnyebb és nehezebb gyakorlatok.
- Ne maradjon el a megfelelő bemelegítés.
- Biztosítsa a játékosságot a mozgástevékenység során.
- Éljen a tornaszerek használatának lehetőségével.
- A gyakorlatok ismétlési számával segítse elő a motoros képességek fejlesztését.

A differenciált fejlesztés lehetőségei:

- speciális tényezők szem előtt tartása
- a gyermekek fizikai képességeinek, korlátainak, egészségi állapotának figyelése, megfigyelése
- speciális mozgással rendelkező gyermek állandó figyelemmel kísérése (mozgáskoordináció, mozgásrendezés, tehetséggondozás stb.).
- önbizalom erősítése („te erre már képes vagy” „próbáld meg”) segítséget adhatunk, de ne erőltessünk mindig csak azt tehesse a gyermek amit képes megcsinálni

A gyermek tevékenységei:

- Játsszik: szerep vagy utánzó játékokat, futójátékot fogásmódok változtatásával, szabályjátékot, versenyez.
- Gimnasztikázik: szabad, páros, társas kézi szergyakorlatokat különböző formákban, különböző kartartásokkal, fogásmódokkal, testhelyzetekben, lebegőállásban, kar-, törzs-, és lábgyakorlatokkal galoppszökdeléssel.
- Jár: természetes módon, csigavonalban, nyolcas alakzatban, talp külső élén, dobszóra, zenére, utánzó járásokat végez.
- Ugrik: távolba, magasugrást végez nekifutással, neki futással, eszközön át, eszközre fel,

eszköztől le.

- Fut: természetes módon, versenyszerűen, állórajtból való indulással.
- Támaszkodik, függeszkedik: talicskázik combfogással, gurulóátfordulást végez, utánzó járásokat, ugrásokat végez támaszhelyzetekben (nyuszi, békaugrás, stb.).
- Egyensúlygyakorlatokat végez: természetes módon, különböző szereken, padon járással, társkerüléssel.
- Dob: kétkezes alsó és felső dobással, távolba, kidobó állásból magas kötél fölött, különböző nagyságú és súlyú labdákkal, célba.
- testi képességeit, ügyességét kipróbálja, gyakorolja.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Testi fejlődésével arányosan nő teherbíró képessége.
- A gyakorlatok végzésében kitartó.
- Szabálytudata, tűrőképessége kialakul.
- Egészséges versenyszellem alakul ki benne.
- Téri tájékozódó képessége, testsémája kialakul.
- Képes mozgását különböző helyzetekben irányítani.
- Önfegyelme, fegyelme megerősödik.

4.6. A külső világ tevékeny megismerése

„És látta Isten, hogy minden, amit alkotott, igen jó.” I Mózes 1,31 (Biblia,2018, p.12).

A környező valóság, a természet törvényszerűségeinek megismerésére sarkalló vágy minden emberben elevenen él. Földünket, s az egész világot az emberiség ajándékként kapta Istentől. Lakóhelyül kaptuk, s ennek megfelelően kell élnünk ezen a bolygón. Szeretnünk és vigyáznunk

kell rá, hisz ez az élőhelyünk.

Környezetünk megismerése és a természet iránti szeretet kialakítása már az óvodában elkezdődő folyamat, mely jó kapcsolatot feltételez a természettel, bennünket körülvevő világgal.

A kisgyermek a „világ felfedezése” során számtalan új, ismeretlen dologgal találkozhat, amelyet szeretnének rögtön megismerni, megfogni, magukévá tenni. Az óvodáskorú gyermek sajátossága, hogy „nyitott szemmel” jár a világban, és ez a természetében rejlő nyitottság fogékonnyá teszi őt a teremtés csodái iránt. A matematikai tapasztalatszerzések közben szem előtt kell tartanunk, hogy *„Fejlődéslélektani vizsgálatok szerint általában a hatodik életév második felében figyelhető meg a számfogalom kialakulása.”* (Mérei és Binét, 1999, p.194.).

A számoláshoz állandó viszonyulási rendszernek kell kialakulnia.

Az idegen környezetben való tájékozódáshoz, jártassághoz az óvodapedagógus nagyon sok segítséget nyújthat. A környezetre figyelő emberi magatartás alapozását végezzük, mely környezetünk cselekvő, képi és szóbeli megismerésre épül. A gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztését segítő pedagógiai attitűd nagymértékben segíti a kortárs kapcsolatok kialakításában. Óvodánkban a gyermekek közötti munkában fejlesztő munkában szívesen használjuk *„Polgár Judit Sakk Alapítvány új óvodai programcsomagját a Sakkjátékszóró Komplex Képességfejlesztő Programot. Mely az életkori sajátosságok figyelembevételével komplex megoldást nyújt az óvodás korú gyermekek képességfejlesztéséhez, és felkészíti őket az iskolakezdésre. A sakk a tudatos ismeretsajátítás játékos eszköze”* (Polgár Judit, 2019). Módszertanát az óvodapedagógusok speciális képzésen sajátítják el.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek életkori sajátosságainak figyelembevétele.
- Pozitív modellként jelenjen meg környezetbarát és természetszerető magatartásával.
- Tudatosan tervezzen, az életkori sajátosságokhoz, szükségletekhez igazodva, sokoldalúságra, élményszerűsége törekedve, a gyermeki önmegvalósítás, felfedezés, alkotói tevékenység elősegítése érdekében.

- Tanítsa meg a gyermekeket rácsodálkozni a teremtet világ szépségére, az apróbb részleteket is érzékeltetve.
- Láttassa meg a gyermekekkel, hogy amit Isten teremtet az jó és szép, és ezt megérezve boldogabbak lehetünk.
- Minél több alkalmat biztosítson az élményszerű megtapasztalásra, ennek érdekében alkalmazza az IKT eszközöket is.
- Spontán lehetőségeket használja ki.
- A közvetlen környezetet ismertesse, mutassa be (templom, park, kastély stb.).
- Igyekezzen felfedeztetni az összefüggéseket, az egymásra utaltságot.
- Ébressze fel a gyermekekben a feladattudatot, a tiszteletet a teremtet világ felé, becsülje meg azt, amit Isten ránk bízott, őrizze és gondozza a Földet és az élővilágot. Felelősségérzet kialakítása, érzelmi vonzódás a világ iránt. Ha a gyermek szereti környezetét, akkor vigyázni is fog rá.
- Biztosítson időt, alkalmat, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre.
- Segítse elő a képesség fejlesztését:
 - verbális kifejezőképességek fejlesztése
 - problémamegoldó gondolkodás;
- Alapozza meg a logikus gondolkodást, építse be pedagógiai munkájába a Sakkjátszótér programot.
- Segítse a spontán tapasztalatszerzést, használja ki ennek fejlesztő lehetőségét (észlelés, figyelem, elemző lehetőség).
- Figyeljen matematikai vonatkozásra (számosság, relációk, azonosságok, különbségek, összefüggéseket láttasson meg).
- Érzékszervek cselekvéssel való bekapcsolásával irányított ismeretszerzést, megtapasztalást nyújtson, mely végig kíséri óvodás éveit, és pozitív hangsúlyt eredményez.

Természetvédelem - környezetvédelem:

Jövőnk érdekében nagyon fontosnak tartjuk, hiszen a gyermekek is befolyásolják szüleik

környezeti szokásait, amit az intézményben tapasztalnak, elkezdik otthon is terjeszteni. Külső világ tevékeny megismerésének megvalósulása a gyermek természetes környezetében megtapasztaláson keresztül váljon lehetővé. Globálisan gondolkodni - lokálisan cselekedni - alapelv érvényesül munkánkban, ahol igyekszünk a saját környezetünk iránt pozitív érzelmeket kiváltani. Magatartásunkban a környezetre figyelésnek mindennapossá kell válnia. Ennek a szokásnak a kialakítását már kicsi korban kell elkezdeni. A célok megvalósításába a szülőket is bevonjuk. Óvodánk 2024-ben Madárbarát Óvoda címet kapott.

- Az óvoda kertjét együtt szépítjük (virágok ültetése).
- Megszervezzük a lemerült elemek gyűjtését.
- Megtanítjuk a gyermekeknek a gazdaságos vízhasználatot.
- Szelektív hulladékgyűjtést végzünk.
- Madáretetőinket karbantartjuk, és folyamatosan gondoskodunk eleségről, a madaraink megfigyeléséről.
- Az aulában lévő akváriumban figyelemmel kísérjük a halak életét.
- Az állatok világnapját egy hetes projekt keretében dolgozzuk, fel- élő kiállítást rendezünk a gyermekek otthonról behozott kisállataikból.
- Természetben végzett tevékenységeket szervezünk.
- A zöldhulladékot komposztáljuk.
- Hulladékokból készült galériát nyitunk
- Magaságysokban veteményezünk, minden csoport gondozza a saját „kiskertjét”.

Hazaszeretet:

Szülőföld iránti kötődés alapjait szeretnénk lerakni. Megismerkedni hazánk tájaival, helyi, népi, és nemzeti hagyományainkkal, népszokásokkal. Megmutatni a közösséghez tartozás élményét. Magyar mesterségeket ismerünk meg, mesteremberek munkájába pillantunk be, és magunk is kipróbáljuk azokat. Megismerkedünk Hungaricumokkal, híres magyar emberekkel, felfedezésekkel. Óvodánk aulájában örömmel gondozzuk a „Magyarország az én hazám” faliújságot, ahová havonta megújuló érdekességeket helyezünk el. Kérjük a szülőket, hogy együtt tanulmányozzák gyermekükkel, beszélgessenek róla. Minden csoportunkba elhelyeztük

a magyar címert. Évente ellátogatunk a péceli gyermekkönyvtárba, az ócsai tájházba, és a szentendrei skanzenbe, ahol minden csoport tematikus programon vesz részt.

A gyermek tevékenységei:

- A környezetben való spontán játékos tevékenységen keresztül tapasztalatokat gyűjt.
- Utánzás útján tanul.
- Munkajellegű feladatokat végez.
- Részt vesz irányított és alkalmi megfigyelésekben.
- Környezetét alakítja.
- Önkiszolgálást végez, közben számlál, elhelyez, hozzárendel.
- Tapasztalatot szerez nagyságról, számosságról, téri viszonyokról, geometriai alakzatokról s azok tulajdonságairól, párosít, összerendez, becsül, számlálnak.
- Tevékenységek során fogalmakat alkot (alacsony-magas, kicsi-nagy) névutókat használnak, számlálnak.
- Kerti munkát végez (kapálás, betakarítás, úrmérték, hosszúság, szélesség, tömeg mérése, színekkel való ismerkedés).
- Gyümölcssaláta készítése közben darabol, vág, ízlel, szagol, tapint, mennyiséget mér, tömeget becsül.
- Teremrendezés közben nyitott, zárt rendszereket hoz létre.
- Bejárja, bemozogja a teret, saját testét használja a térben, hozzá viszonyít nagyság, térbeli elhelyezkedés szerint.
- Mozgását tudatosan irányítja.
- Népi kultúránkról, a néphagyományokról érzésvilágot tapasztal, azt szívesen felidézi, ismétli.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Ismeri lakása címét, szülei nevét, foglalkozását, születésnapját.

- Ismeri a közlekedési eszközöket, gyakorlott elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Ismeri a környezetében található intézmények rendeltetését.
- Felismeri környezete színeit, sötét és világos változatait.
- A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolja.
- Felismerik a napszakokat.
- Ismeri az évszakokat és jellegzetességüket, tudja, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van.
- Önállóan gyakorolja a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit.
- Az általuk ismert állatokat csoportosítják aszerint, hogy hol élnek, összehasonlítanak, ismerik hasznukat.
- Környezetükben lévő matematikai összefüggéseket felismer, matematikai műveleteket tud 6-es számkörben végezni.
- Ismeri népi kultúránkat, a viselkedési szokásokat, néphagyományainkat.

4.7. Munka jellegű tevékenységek

„Fogta tehát az Úristen az embert és elhelyezte az Éden kertjében, hogy művelje és őrizze azt.”
1 Mózes 2,15 (Biblia,2018, p.12).

A munka ebben az életkorban szervesen összefonódik a játékkal, annak indítékai is megegyeznek, ilyen az érdeklődés, a kíváncsiság, a tevékenység lehetősége, az eszköz, a műveletek vonzereje motiválja a gyermeket. Törekedjünk arra, hogy a gyermekeknek ne kényszer legyen a munka, hanem pozitív élményeken keresztül értse meg, hogy Istentől, mint szeretett lénytől kapjuk feladatainkat. A munka a játék mellett a gyermek tapasztalatszerzésének egyik formája. Az együttműködési készségének, céltudatosságának, önállóságának és az önfegyelmének alakítója, mely pozitívan befolyásolja a gyermek közösségi kapcsolatait, kötelességteljesítését, formálja a gyermek személyiségét azáltal, hogy megtanulja az eszközök használatát, és környezetét alakítja.

Feladat az óvodánkban:

- A gyermek csak olyan munkafeladatokat végezzen, amely megfelel életkori és fejlettségi sajátosságainak.
 - A folyamatosság, a légkör, a résztvevő egyéni képességeihez igazodó munkamegosztás és az elvégzett munka értékelése.
 - A célszerű munkafogások, műveleti sorrend megtanítása.
 - Minden gyermek elsődleges feladata a saját személyével kapcsolatos teendők megtanulása, de lehetőség szerint adunk részükre alkalmi megbízatást, bevonjuk őket képességeik szerint a környezet-, a növény- és az állatgondozásba.
 - Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.
 - A munka elvégzéséhez szükséges elegendő idő biztosítása.
 - Azokat a feladatokat, amelyeket a gyermek már önállóan képes elvégezni, nem végezzük el helyette.
 - Adunk a gyermeknek spontán feladatokat, megbízatásokat, ami a napszakhoz, (ágyazás) vagy az évszakok rendjéhez is kötődik (pl. falevélgyűjtés).
- A szülők figyelmét felhívjuk arra, hogy a gyermeknek az önállóság érdekében nagyon fontos az óvodában elsajátított tevékenységek otthoni gyakorlása is.

Az óvodában a munkatevékenységek végzésével célunk:

- hogy jó, örömmel, a közösségnek, szeretetből adni a magaméból
- a másokért, másoknak, magunknak, örömmel végzett tevékenységek megszerettetése
- a munkavégzéshez szükséges ismeretek, jártasságok, készségek kialakítása, kompetencia szerzése
- a munka megszerettetése, elvégzése utáni jó érzés, elismerés átélése
- a társas kapcsolatok alakítása

Munka jellegű tevékenységek az óvodánkban:

- **Önkiszolgálás:** testápolás, étkezés, öltözködés során.
- **Környezet rendjének megőrzése:** teremrendezés, söprés, mosdóhasználatkor, öltöző rendjének megőrzése, az udvar rendje (járdák, utak tisztántartása, falevelek gyűjtése, krétafal lemosása) játéktisztítás (babaruhák mosása)
- **Alkalomszerű munkák:** kisebb megbízatások teljesítése, ajándékkészítés, információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, ünnepek előkészítésében való foglalatosskódás, dekorálás.
- **Naposi munka:** étkezéshez szükséges teendők elvégzése, tevékenységekhez szükséges eszközök előkészítése, az asztal környékének rendbetétele (morzsák felsöprése).
- **Növény (állat) gondozás:** a csoportszobában lévő növények, virágok ápolása, óvodánk kertjének gondozásában való segédkezés, az udvarunk fáinak, bokrainak védelme, télen a madarak etetése, a madáretetők folyamatos élelemmel való feltöltése, élősarkok gondozása.

Óvodapedagógus feladatai:

- Munkáját örömmel, jókedvvel végezze.
- Feladatait tudatosan tervezze a fejlesztési és nevelési célok megvalósulása érdekében.
- Nevelje a gyermekeket a teremtet világ tiszteletére és a hozzá kapcsolódó feladatok felelősségteljes elvégzésére.
- Teremtsen lehetőséget folyamatosan a növények gondozására élősarok kialakításával az évszakok változásának megfelelően.
- Az egyes munkafajták bevezetése folyamatosan, a munkafogások pontos bemutatásával, a dajka néni segítségével történjenek.
- Buzdítással, megerősítéssel segítse a gyermekben a rendszeres munkavégzéshez szükséges pozitív viszony kialakulását, és bíztassa a gyermeket az elkezdett munkák befejezésére.
- Éreztesse meg a közösségért végzett munka örömét.
- Segítse a gyermekek egyre önállóbb munkavégzését.
- A munkához való hozzáállásával, szolgálattal végzett munkával mutasson példát a gyermekeknek.
- Segítse a feladattudat kialakulását.

- Életkoruk és egyéni képességüknek megfelelően differenciáljon.
- Bátorítsa az egyéni kezdeményezéseket.
- Dicsérettel ösztönözze a gyermeket az alkalmoszerű munkák önálló vállalására.
- Mérje fel a lehetőségeket az alkalmi munka végzésére és minden gyermeket a képességeinek figyelembevételével vonjon be a közös munkába.
- Az önkiszolgálást folyamatosan alakítsa át a naposi munka önkéntes, rendszeres vállalására.
- Juttassa a gyermekeket a naposi teendők végzéséhez szükséges készség szint eléréséhez.
- Az elvégzett munka eredményét dicsérettel erősítse meg.
- A gyermeket saját magához viszonyítottan értékelje, lehessen hibázni.
- Teremtse meg az önálló munkavégzés lehetőségét.
- Szükség szerint nyújtson segítséget a tevékenység végzésekor, de bátorítsa az egyéni kezdeményezéseket, megoldásokat
- Együtt örüljön a gyermek sikereinek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Az önkiszolgáló tevékenységet teljes önállósággal végzik.
- Környezetük rendjére, ezen belül saját holmijukra, és azok rendezettségére figyelnek.
- Alkalmoszerű feladatokat szívesen vállalnak, azok elvégzésében önállóak.
- Segítenek társaiknak.
- Naposi munkát szívesen vállalnak, az ezzel járó feladatokat a pozitív értékelés hatására önállóan, igényesen végzik, az étkező asztalt pontosan és esztétikusan megterítik.
- A környezetében lévő növényeket óvja, a növények és állatok gondozásában készségesen részt vállal.
- A tevékenységekhez szükséges eszközök előkészítésében segédkezik, majd a helyükre gondosan visszateszi azokat.
- Aktívan részt vesz a teremrendezésben, dekorálásban.

- Ügyel saját személye és környezete rendjére, tisztaságára.

4.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermeket Isten ajándékának tekintjük, ezért úgy kell őt elfogadnunk, ahogy az ajándékozó adta. Meg kell ismernünk egyéni adottságait, képességeit, lehetőségeit, korlátait, s ezek birtokában a Biblia tanítása szerint fejleszteni.

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól.”

Példabeszédek 22,6 (Biblia,2018, p.701).

Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó spontán, természetes környezetben, a gyermek kíváncsiságára alapozva szabad játéktevékenységekben, mozogva, tapasztalva valósul meg. Elősegítjük a biztonságos kötődés kialakulását, melyet a stabil személyi és tárgyi környezet megteremtésével is segítünk. Minden gyermeket a saját ritmusában hagyunk növekedni, nem siettetünk semmit.

„A belülről fakadó életet kell nagy érzékenységgel figyelni, ahhoz kell elsősorban kapcsolódni-nem paranccsal, nem utasítással, hanem a bennem is élő élet ráhangolásával, majd értő szolgálattal” (Uzsálné Dr. Pécsi Rita, 2010, p:66.). *„Az információkat a gyermek érzelmi hálóját bemozdítva jutatjuk el hozzá, hogy az akarat is táplálékot kapjon, így az ismeret hasznosul, alkalmazást nyer”* (Uzsálné Dr. Pécsi Rita, 2010, p:67).

Tehetséggondozás: a gyermek csoportján belül valósul meg, ismert környezetben, ismert társak, felnőttek között. Hozzáállásunk, hogy az éppen erősödő képességeket karoljuk fel és támogatjuk, tudván azt, hogy a gyermek pillanatnyi időablaka most arra van nyitva, és hogy a későbbiekben ez az érdeklődés változhat. Az egyéni szintek kibontakoztatását, a kreatív önkifejezés fejlődésének lehetőségét támogatjuk. Ehhez adunk érzelmi biztonságot, ingergazdag környezetet és biztosítjuk a szabad játék és tapasztalatszerzés minden feltételét.

A tehetségcsíra felismerését, differenciált fejlesztését kiemelt feladatnak tekintjük. A feltételek

kialakításával, a tevékenységek szervezésével, de elsősorban a gyermekek saját aktív tevékenységén keresztül segítjük a fejlődését. Mindezt úgy tesszük, hogy a gyermekek számára örömforrás legyen és minden egyes nap élményekkel gazdagon, menjenek haza az óvodából.

Feladat óvodánkban:

- Minden életkorban megkeresni az egyéni adottságokat, figyelembe véve az optimális terhelhetőségi szintet.
- Olyan tevékenységekre építeni, amelyek biztosítják a felfedezés lehetőségét, annak örömét, a gyermektől erőfeszítést igényelnek, de sikerrel meg tudja oldani.
- Utánzásra alkalmas helyzetek teremtése a tanulási folyamat során.
- Az érdeklődés, a figyelem fenntartása, az akarat, a tanulási szándék erősítése, személyre szabott motiváció alkalmazása.
- Az idő helyes megválasztása, illetve a csoport és az egyéni fejlettséghez való rugalmas alkalmazkodás.

A tanulás szervezeti keretei:

	3- 4 éves	4-5 éves	5-7 éves
Kötött formában szervezett játékba integrált tevékenység	Áhítat Mozgás Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése Ének zene, énekes játék, gyermektánc	Áhítat Mozgás Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése Ének zene, énekes játék, gyermektánc	Áhítat Mozgás Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése Ének zene, énekes játék, gyermektánc
Kötetlen szervezeti forma. Játékba integrált párhuzamosan végezhető tevékenység	Mozgás Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése Ének zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, Munka	Mozgás Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése Ének zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, Munka	Mozgás Verselés, mesélés Külső világ tevékeny megismerése Ének zene, énekes játék, gyermektánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, Munka

A napirendet az óvodapedagógus alakítja ki az óvodai élet figyelembevételével.

Hetirend:**A heti rendet befolyásoló tényezők:**

- a tornaterem használatának időbeosztása;
- logopédiai, pszichológusi, fejlesztő pedagógusi foglalkozások időpontja.

A tevékenységek helyszínei:

- a csoporton belül, a tevékenységek keretében,
- csoporton kívül, kötetlen foglalkozás keretében (mosdó, öltöző stb.)
- az erre a célra kialakított fejlesztő helyiségben, csoportos vagy mikrocsoportos szervezési formában,
- tornateremben,
- udvaron,
- séták, kirándulások, kulturális események külső helyszínei

	Délelőtt				Délután	
Hétfő	Közös áhítat a templomban, vagy a tornateremben	Anyanyelvi fejlesztés	Komplex tevékenységek, foglalkozások, kezdeményezések	Mindennapi mozgásra nevelés, játékok, kezdeményezések a szabadban	Szabad játék a csoportszobában, vagy az udvaron	Játékban megvalósuló egyéni fejlesztések
Kedd	Reggeli áhítat	Anyanyelvi fejlesztés	Komplex tevékenységek, foglalkozások, kezdeményezések	Mindennapi mozgásra nevelés, játékok, kezdeményezések a szabadban	Játék a csoportszobában, vagy az udvaron	Egyéni fejlesztések
Szerda	Reggeli áhítat	Anyanyelvi fejlesztés	Komplex tevékenységek, foglalkozások, kezdeményezések	Mindennapi mozgásra nevelés, játékok, kezdeményezések a szabadban	Játék a csoportszobában, vagy az udvaron	Egyéni fejlesztések
Csütörtök	Reggeli áhítat	Anyanyelvi fejlesztés	Komplex tevékenységek, foglalkozások, kezdeményezések	Mindennapi mozgásra nevelés, játékok, kezdeményezések a szabadban	Játékok a csoportszobában, vagy az udvaron	Egyéni fejlesztések
Péntek	Reggeli áhítat	Anyanyelvi fejlesztés	Komplex tevékenységek, foglalkozások, kezdeményezések	Mindennapi mozgásra nevelés, játékok, kezdeményezések a szabadban	Játék a csoportszobában, vagy az udvaron	Egyéni fejlesztések

Az óvodapedagógus feladatai

- Viselkedése példaadó legyen, modellkövetésre alkalmas.
- Tudatosan tervezze munkáját a fejlesztési és nevelési célok megvalósítása érdekében.
- Segítse a gyermekek ismereteinek tapasztalati megalapozását.
- Segítse jártasságainak, készségeinek és képességeinek kialakulását és fejlesztését.
- Tegye lehetővé a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzést.
- Irányítsa és szervezze a megfigyelést, tapasztalatszerzést; a tevékenységekben megvalósuló tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermeket.
- Támaskodjon a gyermekek érzelmileg motiválható, cselekvő gondolkodására.
- Segítse a cselekvő, szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi gondolkodás megalapozását.
- Biztosítson a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességeihez igazodó játékba ágyazott tanulási kereteket és formákat.
- A gyermek életkori sajátosságainak megfelelő módszereket válasszon.
- Kerülje a tárgyi jutalmazást, helyette érzelmi jutalomban, dicséretben, megerősítésben részesítse őket.
- Törekedjen a komplexitásra.

A gyermek tevékenysége

- Figyeli az őt körülvevő világot.
- Érzelmileg ráhangolódik egy-egy tevékenységre.
- Spontán tapasztalatokat szerez.
- Figyel, észlelésével, érzékelésével élményeket gyűjt magának.
- Önálló játék során tanulását a játékeszközök is segítik.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Spontán érdeklődik a környező világ iránt, kinyílik annak szépségeire, befogadó lesz.
- A gyermek tapasztalatai rendeződnek, pontosabbá válnak.
- Érzékelése, észlelése, megfigyelőképessége megbízhatóbbá válik.
- Figyelme, emlékezete tartós.
- Képesé válik problémák felismerésére, megfogalmazására, megoldására.
- Tud segítséget kérni, elfogadja azt.

A tanulás lehetséges formái:

- Utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedés elsajátítás.
- Kíváncsiságon alapuló, rengeteg szabad játék.
- Mozgásos tevékenységek.
- Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított, játékba ágyazott megfigyelés, tapasztalatszerzés.
- Kötött formában szervezett játékba integrált tevékenység.
- Játékba integrált párhuzamos végezhető tevékenység.
- Gyakorlás, többszöri ismétlés.

A komplexitás átfogja pedagógiai munkánk egészét, mely a tevékenységek és a gyermeki személyiség összefonódásában jut kifejezésre.

5. Ünnepeink

„Minden illendően és rendben történjék!” 1 Korintus 14,40 (Biblia,2018, p.1237).

Az ünnepek jelentősége:

A keresztyén óvodákban az ünnepek az öröm, a hálaadás alkalmai gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt. Az ünnepre mindnyájunknak szüksége van. Ha jól élünk vele, időt teremtenek a másik emberrel való kapcsolat ápolására. Isten maga adja parancsba az ünneplést, mikor megszenteli a 7. napot, és megáldja azt, ezzel elkülönítve a hét többi napjától. Óvodánk törekszik arra, hogy a családok a vasárnapot szenteljék meg, és Isten dicsőítésére használják.

Miért ünnepelünk?

Részben, mert a református egyházban kialakult szép rendet megőrizni és továbbadni kötelességünk, valamint azért, mert történelmünk kiemelkedő eseményeinek átörökítése gyermekeink számára a jövők záloga. Harmadik okunk pedig az, hogy óvodánk jellemző arculatának kialakításához nagymértékben hozzájárul az ünnepek sajátos gyakorlásának kialakítása. Hagyományteremtésünk célja, hogy az óvodánkat választó családok közelebb kerülhessenek a református egyházhoz, az óvoda minden dolgozójához, és nem utolsósorban egymáshoz. A hagyományok ápolásának közösségteremtő ereje van. Ahhoz, hogy céljainkat elérhessük, egységes szemléletre kell eljutnunk ünnepeinket tekintve is. Az ünnepek és a hagyományápolás összeállítását a Néphagyomány az óvodában című könyv alapján végeztem (Dr. Bucherna et al.,1998).

Ünnepeink:

- **Tanévnyitó istentisztelet**
- **Szüreti mulatság**
- **Óvodánk létrejöttének hálaadó ünnepe**
- **Mikulás-** az otthoni élmény után –találkozás a Mikulással az óvodában-

közös óvodai ünnep

- **Adventi készülődés** (Jézus Krisztus születését megelőző 4 hét) a befogadás, a várakozás hetei. Adventi kézműves délutánon a gyermekek a szülőkkel együtt vehetnek részt.
- **Adventi hangverseny (Jézus Krisztus megszületése, Isten testet öltésének ünnepe)**

Az óvodai közös karácsonyi ünnepség, ahol együtt énekelnek a gyerekek a muzsikáló családjaink hangszeres kíséretével. Várakozunk Karácsonyra.

- **Dramatikus nap**
- **Március 15.**
- **Húsvét (Jézus Krisztus feltámadásának ünnepe)**
- **Jótekonysági Hangverseny**
- **Pünkösöd**
- **Anyák napja – családi hálaadó délután**
- **Iskolába indulók búcsúztatása**
- **Tanévzáró istentisztelet**

Az óvoda-család közös rendezvényei, tevékenységei:

- Az óvodapedagógus figyelembe kell, hogy vegye a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíteni kell az intervenciót, azaz, a családokhoz illesztett megoldásokat.
- Évente kétszer nyílt nap a csoportokban.
- Mikuláscsomagok összekészítése.
- Karácsonyi munkadélután.
- Karácsonyi hangverseny.
- Farsangi „anyukás- nagymamás fánksütés”.
- Családi nap, sportnap.
- Apák barkácsolós napja.

- Szülők iskolája.
- Családi pik-nik
- Szülői vacsora
- Moccantó- vetélkedő és táncház
- Balatonfenyves- Családi hétvége
- Családi Hálaadó délutánok
- Bemutató nyílt nap
- Évzáró, Ballagás

6. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek óvodánkban

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetése, a szegregációmentes környezet kialakítása, fenntartása alapvető jelentőségű. Az egyenlő bánásmód elveinek betartása óvodánkban kiemelt feladat. A tevékenység célja segíteni azon gyermekek beilleszkedését az óvodai környezetbe, akik szociális körülményeiket tekintve, tartós betegségük miatt vagy egyéb okból hátrányos helyzetűek, így különösen a csonka családban felnövő gyermekek vagy munkanélküli szülők gyermekei. Ehhez először elemeznünk kell azokat a károsan ható tényezőket, amelyek hozzájárulnak a hátrányos helyzet kialakulásához.

Ilyenek:

- A családi mikrokörnyezet (pl. lakásviszonyok, jövedelmi viszonyok, kulturális helyzet, nevelési hagyományok stb.).
- A családi házon kívüli környezet (pl. utca, lakóközvet, társas kapcsolatok).
- Az óvodai környezet (pl. helytelen nevelői magatartás, rossz pedagógus-gyermek viszony, a tanuló peremhelyzete a közösségben stb.).
- A hátrányok számbavétele után meghatározzuk tevékenységünk célját és a hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformákat.

A szociális hátrányok enyhítését óvodánkban az alábbi tevékenységi formák szolgálják:

- Az egyéni képességekhez igazodó csoportfoglalkozások megszervezése.
- Kitüntetett figyelem, egyéni bánásmód.
- Mentálhigiénés programok.
- Felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatásokon, értesítés.
- Motiválás arra, hogy a gyermek folyamatos óvodai ellátásban részesüljön.
- Szoros kapcsolat a polgármesteri hivatallal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő gyermekek minél hamarabb segítségben részesüljenek.
- Pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon.
- A nevelők és a gyermekek segítő, személyes kapcsolatai.
- A szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése.

Óvodai nevelési programunkban a differenciálás jelent egyfajta pedagógiai érzékenységet a gyermekek különbözősége iránt, és jelent egyfajta bánásmódot is, amellyel odafordulunk, viszonyulunk a gyermekek másságához, s ennek érdekében fejlődésük elősegítéséhez a legmegfelelőbb pedagógiai eljárásokat választjuk ki. A tevékenységek felkínálásával, azok több szinten való elérésének fokát, a gyermek választja meg, saját érési ritmusának megfelelően.

Célunk:

Differenciálással mindenki számára a saját komplex személyiségstruktúrájának leginkább megfelelő, számára optimális fejlesztés biztosítása, figyelembe véve előzetes tudását, annak gyengébb és erősebb területeit, a gyermek igényeit, törekvéseit, érdeklődését, személyiségének rá jellemző vonását. Nevelésünk igazodjon a gyermekhez, és ahhoz a közeget, családi háttérhez, amelynek a gyermek részese.

Feladataink hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek esetén:

- Rendszeres kapcsolatot tartunk a szülőkkel, tájékoztatjuk egymást a gyermek fejlettségéről, fejlődéséről.
- A hátrányok enyhítése érdekében törekszünk a gyermek testi, lelki egészségének, fizikai, pszichés és mentális jólétének megteremtésére.
- Figyelembe vesszük, hogy a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatás.
- Minden pedagógus munkaköri kötelessége a rábízott gyermek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.
- Biztosítjuk a gyermeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő-óvintézkedésekre javaslatot teszünk.
- Igyekszünk a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, és ha szükséges, szakember segítségét kérni.
- A feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervet készítünk és végrehajtjuk (a kompetenciahatárokon belül).
- Szem előtt tartjuk, hogy az óvoda dolgozóit hivatali titoktartási kötelezettség terheli a gyermekekkel kapcsolatban.
- Úgy szervezzük az óvodai környezetet, hogy hatásrendszerével elősegítse minden gyermek számára az optimális fejlődési folyamatot.
- Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét.
- Segítjük tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában.
- Hozzájárulunk csoportunkon belül, a megfelelő tevékenységek, játékok és mozgásformák szervezésével a gyermekek fejlődésének előmozdításához.
- A tanulási folyamatot a gyermek érdeklődési területeire építjük, ezzel előrehaladását gyorsítjuk.
- Összegyűjtjük a gyermekekre vonatkozó feljegyzéseket, az óvónők megfigyeléseit, a tervezett fejlesztési programot, a gyermek anamnézisét, mérési eredményeket, az orvos, védőnő megjegyzéseit, pszichológus, fejlesztőpedagógus, logopédus észrevételeit. Gyermekbántalmazásra utaló jelek, vagy magatartás, illetve elhanyagoló családi nevelés esetén

a pedagógus köteles értesíteni az óvoda igazgatóját, és a gyermekvédelmi munkatársat.

Feladataink a hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns gyermekeinek esetén:

A hazájukat elhagyó családok gyermekeinek nevelésénél biztosítanunk kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Inkluzív pedagógia - Integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással – a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket

Differenciálás: a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek típusai:

Tanulási problémákkal küzdő gyermekek

- **tanulási nehézséggel küzdők** (például: lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi-, szociális-, kulturális-, nyelvi hátrányok);
- **tanulási zavarral küzdők** (például: diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba)

Magatartászavarok miatt problémás gyermekek

- **visszahúzó** (regresszív) és depresszív (félénk, csendes, visszahúzó stb.) viselkedésű gyermekek. Eredményhez vezethet a csoportos és a párban folyó munka, a testre szabott differenciált egyéni munka, motiválás stb.;
- **ellenséges** (agresszív) és inkonzekvens (engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív stb.) viselkedésű gyermekek. Inkább egyéni feladattal köthető le, fontos a velük megbeszélte egyéni vállalkások, követelmények következetes számonkérése az eredmények, pozitívumok kiemelése, megerősítése mindkét típust motiválja, segítheti a beilleszkedést, a társak általi elfogadás.

Kivételes képességű gyermekek, tehetségesek

- **intellektuális tehetség** (a különböző tudományterületeken kimagasló: matematikai, fizikai, nyelvi stb.);
- **művészi tehetség** (képzőművészeti, zenei);
- **pszichomotoros tehetség** (sport, tánc, kézügyességet igénylő terület);
- **szociális tehetség** (vezető, szervező, irányító).

Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés - a tehetségígéretes gyermekek felismerése

- a tehetségnevelés/tehetségfejlesztés/tehetséggondozás a tehetség felismerésével, azonosításával kezdődik;
- a pedagógusoknak és a családnak ismernie kell azokat a mutatókat, amelyek halmozott előfordulása tehetség ígéretes gyermeket sejtet;
- a kivételes tehetségek jellemzői: megszállottság, fokozott kritikai érzék, állandó önelégedetlenség;
- a valamilyen területen kiemelkedő gyermekek teljesítményei nem mindig jók, munkavégzésük, fejlődésük nem egyenletes, és gyakran nem vesznek részt a „munkában”.

A tehetségfejlesztés módjai közül óvodánkban elsősorban a gazdagítás –dúsítás módszerét alkalmazzuk. A tehetségígéretes gyerekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógusok által differenciált „gondozásban” részesülnek. Minden esetben felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy tehetség ígéretes gyermekeiket milyen óvodán kívüli tehetséggondozó intézményekbe célszerű az óvodai nevelési időn túl is fejleszteni.

Különleges bánásmódot igénylők még:

- a nemzeti kisebbségekhez tartozók,
- a bevándorlók.

Eltérések

- az anyanyelv és a többségi nyelv birtoklása;
- kulturális sajátosságok; eltérés a többségi kultúrától;
- csoportkohézió; a többséghez való viszony.

7. Óvodánk szakmai dokumentumai

Testületünk az alábbi pedagógiai dokumentumokat vezeti, készíti el:

- Helyi Pedagógiai Program
- felvételi előjegyzési napló
- az óvoda éves nevelési terve, amely az aktuális szervezési feladatokat, tanügy-igazgatási feladatokat tartalmazza; és a hozzá kapcsolódó éves beszámoló
- Ovi Kréta amelynek részei a 20/2012(VIII.31.)EMMI rend.91§² alapján kötelező elemek:
 - csoportok éves terve (tevékenységi területek éves anyaga),
 - nevelési terv félévenként
 - csoportok életének, fejlettségének félévi és egész évi értékelése
 - tevékenységterületek féléves ütemterve
 - nyári élet megszervezése
 - tematikus és hetitervek
 - gyermekek adatai, statisztikai adatok, programok, szervezési feladatok,
- Fejlődési napló³ gyermekek fejlettségét mutató egyéb munkák (rajzok) gyűjteménye, egyéni fejlesztési tervek. Az óvoda nyomon követi a gyermekek iskolai életútját.
- Február hónapban óvodánk kérdőív formájában a tanítóktól összegyűjtött adatokat kiértékeli, mely segít meghatározni az óvodai nevelésünk, kiemelkedő illetve fejlesztendő területeit és a fejlesztés irányát.
- Munkaterv - beszámoló (vezető készíti el, a nevelőtestület elfogadja, a fenntartó jóváhagyja), részét képezi a munkaközösségek, Hagyományeltető és a Mérés- értékelés munkacsoport éves terve és beszámolója.

² 20/2012. (VIII. 31.) 91§- Csoportnapló

³ 20/2012. (VIII. 31.) 93/A§- Fejlődési napló

8. Online nevelés- pedagógiai rendszerének megvalósítása

A pedagógusok hetente kétszer a nevelési tervben meghatározottak szerint ajánlásokat küldenek a szülőnek, figyelve arra, hogy a gyermeknek közvetítendő foglalkozástervet ellássák a szükséges módszertani háttértudással is. A tervekben áhítat is szerepel, alapot adva az adott témának. Itt szükséges, hogy a szülő elolvassa a Bibliából az adott igeszakaszt. Beszélgetős témákat is ajánlanak a pedagógusok, amelyeket a szülő kezdeményezhet az alkalmak lezárásaként.

Képekkel ellátott barkács tevékenységeket is ajánlunk, illetve a nevelési területeknek megfelelő elvégezhető feladatokat, otthoni házimunka során beépíthető matematikai, környezeti tapasztalatszerzéseket, számlálásokat. Mozgásos tevékenységek is vannak az ajánlóban. Az elvégzett feladatokat nem kérjük beküldeni, és beszámolni sem kell az elvégzésükről. Tiszteletbe tartjuk a szülők és családok egyéni élethelyzetét, neheztelt körülményeit, ezért is csak ajánlásokat és nem feladatokat küldünk ki a szülőknek.

Alapvetésünk, hogy digitális tartalmakat nem ajánlunk, mert tapasztalataink szerint a gyermekek átlagos óvodai időben is a kelleténél jóval több időt töltenek a képernyők előtt. Felmérések szerint ebben az időszakban az okos eszközök használata a gyermekek (2-14 éves korig) körében a két-, illetve a háromszorosára ugrott. Fontosnak tartjuk és számítunk a szülőkkel való együtt gondolkodásra. Az egyéni fejlesztéseket és az iskolára felkészítő tervezeteket szintén heti rendszerességgel küldjük a szülőknek. A szülők igény szerint kérhetnek pedagógiai, életvezetési, nevelési vagy egyéb őket érintő online konzultációt. Tájékoztató levelet az óvodaigazgató folyamatosan küld a családoknak, az óvodát érintő törvényi változásokról, vagy egyéb a közösségünket érintő változásokról.

A pedagógusok heti rendszerességgel tartanak az óvodai életnek megfelelően hétfőnként közös egyeztető értekezletet.

9. Zárszó

Óvodánk egyik legfontosabb stratégiai dokumentumában egy, az eddigi keresztyén pedagógiát alapjaiban magában foglaló, de szemléletében megújult pedagógiai program készült el.

A nevelőtestület szívesen megtanulta a Kett-módszert, ami egy

„értelemorientált pedagógia, amely nem bizonyos területeket akar fejleszteni, hanem olyan élményteret hoz létre, amelyekben a gyermek tapasztalatimpulzusokkal találkozik, amelyek egzisztenciális gazdagodást eredményeznek. A gyermek önálló tevékenységével kreatívan kapcsolódhat be egy élményekkel teli világba. A módszer segítségével a tanulók kreativitása fejleszthető. Az önálló tevékenység, az alkotás öröme élményt nyújt, szabad teret biztosít a gyermeki fantáziának, önálló alkotásnak. A Kett-módszer lehetővé teszi, hogy az igaz történetek, a mesék feldolgozása során a gyermekek a hallottakat elképzeljék, majd ezt követően gondolataikat, érzelmeiket, kétségeiket - melyeket szavakkal nehezen tudnának megfogalmazni, vagy nem is szeretnének - eszközök segítségével kifejezzék. Az asszociáció segítségével a történeteket jelekkel, szimbólumokkal, gesztusokkal önállóan, padlóképekben jelenítik meg.” (Bencéné Fekete, 2018, p:1).

A módszer alapjaival már ismerkedtek a pedagógusok, és lelkesen vállalták az ehhez kapcsolódó képzés elvégzését is. A Sakkjátszótér programot is tovább kell folytatnunk, hogy minden pedagógus tudja használni a csoportjában. Az Okoskocka és a Mozgáskotta fejlesztő hatásait folyamatosan beépítjük pedagógiai munkánkba.

A programunk átdolgozása magával hozza azt az igényt is és arra ösztönöz, hogy a gyermekek fejlődést nyomon követő naplóját is átdolgozzuk, a már lefektetett pedagógiai alapok mentén. Bízom abban, hogy az átdolgozott pedagógiai program kellően segíti az organikus pedagógia gyakorlati megvalósítását óvodánkban. Természetesen, ahogy egy organikus szervezet, mi is változunk, változik a környezetünk, ami új kihívások elé állít bennünket, és szükségessé teszi az újragondolást.

Folytatjuk és reménységgel élünk, mert tudhatjuk, hogy *„Az Úr segített el bennünket egészen idáig!* 1Sámuel 7,12 (Biblia, 2018, p.312).

Irodalomjegyzék

- Andrásfalvy Bertalan (2019): <https://vigado.hu/impresszum/-/program/10184/nemzedekrol-nemzedekre> (Utolsó megtekintés: 2019.11.19.)
- Bakonyi, P. és Szabadi, I. (szerk.) (1978): *Az óvodai nevelés programja*, Tankönyv Kiadó, Budapest
- Bauer, G. (1988): *Az óvodai nevelés módszertana*, Tankönyvkiadó, Budapest
- Bencéné Fekete Andrea (2018): *A kreativitás fejlesztése a padlóképekkel történő szövegfeldolgozással*, <http://www.irisro.org/pedagogia2018januar/16BenceneFeketeAndrea.pdf>. (Utolsó megtekintés: 2019. október 21.).
- Böjte Ferenc (2019): *Kodály Zoltán gondolata*, <https://www.hirmondo.ro/kultura/magasban-a-korusaszlok/> (Utolsó megtekintés: 2019. október 25.)
- dr. Bucherna, N. et al. (1998): *Néphagyományörzés az óvodában*, HOGYF EDITO Kiadó, Budapest, pp:26-131.
- Forrai, K. (1974): *Ének az óvodában*, Editio Musica, Budapest, pp: 1-249.
- Goleman, D. (1997): *Érzelmi intelligencia*. Háttér Kiadó, Budapest, pp:52-59.
- Dr. Hegyi, I. (2000): *Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban*. Okker Kiadó, Budapest
- Kovács Ágnes (szerk.): „Gyermekekkel foglalkozni minden bizonnyal a leghálásabb munka, ... de saját tökéletességünket is ez mozdítja előre.” -Brunsztik Teréz <http://www.dnyem.hu/index.php/item/2523-gyermekekkel-foglalkozni-minden-bizonnyal-a-leghalasabb-munka-de-sajat-tokeletessegunket-is-ez-mozditja-elore-szakmai-tanacskozast-tartottak-a-mateszalkai-ovodaban> (Utolsó megtekintés: 2019.11.04.)
- Karácsony, S (1939): *A magyar észjárás és a közoktatásügyünk reformja*. Exodus Kiadó
- Karácsony, S (2002): *Ocsúdó magyarság – Szokásrendszer és pedagógia*. Széphalom Műhely Kiadó
- Lendva, L. (2018): *Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja*. MÓD-SZER-TÁR Kiadó, Budapest
- Magyar Bibliatársulat Szöveggondozó Bizottsága (2018): *Biblia*, Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, Budapest. pp.12-1285
- Mérei, F és Binét, Á. (1999): *Gyermeleléktan*, Medicina Könyvkiadó Rt, Budapest, p.194

Nagy, J. (1995): *Zenei nevelés az óvodában*. Jász – Nagykun – Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, Szolnok. 1- 133.p

Nagy, J. (1997): *Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés. Az óvodai program előkészítő szakasza*, Okker Kiadó, Budapest. Okker Kiadó, pp:3-109.

Ókovács Szilveszter (2019): *Opera Kalendárium*

http://www.opera.hu/data/opera/leaflet/4863/Musorkalendarium_19_20.pdf (Utolsó megtekintés: 2019. november 16.)

Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról szóló 363/2012.(XII.17.) Korm. rendelet 1. melléklete:

<https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=a1200363.kor&targetdate=20140902&printTitle=363/2012.+%28XII.+17.%29+Korm.+rendelet> (Utolsó megtekintés: 2019. november 07.)

Payne, K.J (2009): *Gyermekeink játéakai- A játékok és a sport hatása a gyerekek fejlődésére*, Kláris Kiadó és Művészeti Műhely, Budapest, pp: 23-45

Payne, K J. (2013): *Egyszerűbb gyermekkor*, Kulcslyuk Kiadó, Budapest, pp:29-96.

Payne, K.J.(2018): *Melegszívű fegyelmezés*, Kulcslyuk Kiadó, Budapest, pp:45-57.

Péceli Református Egyházközség Harangvirág Óvodájának Pedagógiai Programja 2017, Irattári szám: V-8/2017

Polgár Judit (2019): <http://sakkpala.hu/index.php/hu/2-uncategorised/80-sakkjatszoter> (Utolsó megtekintés: 2019. szeptember 05.)

Uzsálné Pécsi Rita (2010): *A nevelés az élet szolgálata 1.*, Kulcs a Muzsikához Kiadó, Pécs pp:66- 67.

Uzsálné Pécsi, R.(2011): *A nevelés az élet szolgálata 2*, Kulcs a Muzsikához Kiadó, Pécs, pp:49-51.

Uzsálné Pécsi, R. (2011). *A nevelés az élet szolgálata 3*, Kulcs a Muzsikához Kiadó, Pécs

Uzsálné Pécsi, R. (2012). *A nevelés az élet szolgálata 4*, Kulcs a Muzsikához Kiadó, Pécs

Uzsálné Pécsi, R. (2013). *A nevelés az élet szolgálata 5*, Kulcs a Muzsikához Kiadó, Pécs